

SAK

VUOSIKERTOMUS

2024

Sisällys

Puheenjohtajan katsaus	3
Talouuskatsaus 2024	6
Vuosi 2024 lukuina	7

2 Tavoitteena maailman paras työelämä Uusi strategiakausi 2024–2028

2.1. Jarkko Eloranta jatkoi SAK:n puheenjohtajana	9
2.2. Keskeiset strategiaa tukevat toimet	13
2.3. Työehtosopimuskierrokseen valmistautuminen	18

3 Vaikuttamistyö työntekijän aseman parantamiseksi

3.1. Työelämän lainsäädäntö	21
3.2. Kunnolliset turvaverkot	25
3.3. Ihmisen puolella kaiken ikää	29

4 Tasa-arvoinen, mielekäs ja turvallinen työ kaikille

4.1. Työtä tasa-arvon puolesta	33
4.2. Terveellinen työympäristö	36
4.3. SAK tutkii ja selvittää	39

5 Vaikuttaminen Suomessa ja maailmalla

5.1. SAK:n aluetoiminta	42
5.3. Kansainvälinen vaikuttaminen	48
5.5. Viestintä	51

6 Vastuullinen SAK

Tapahtumia	59
------------	----

Orpon-Purran hallituksen kuritustoimet hitsasivat liittoperhettä yhteen

Helmikuun ensimmäisenä päivänä Helsingissä paistaa aurinko ja mittari näyttää muutamaa pakkasastetta. Ilmassa on odotusta, jännitystä ja värikkäitä ilmapalloja.

Senaatintori on alkanut täyttyä mielenosoittajista jo aamusta ja kello kymmeneltä tori on täynnä. Tunnelma tiivistyy, koska alkamassa on SAK:n ja STTK:n STOP-nyt! -mielenosoitus, jolla vastustetaan Orpon-Purran hallituksen sosiaaliturvan leikkauksia ja työlainsäädännön heikennyksiä. Paikalla on noin kymmenentuhatta mielenosoittajaa eri puolilta Suomea ja viesti on selvä: hallituksen on lopetettava työntekijöiden etujen ja oikeuksien polkeminen.

Valtioneuvoston ikkunoista vilkuillaan mielenosoittajia, mutta ministereitä ei näy, ei vaikka heitä pyydetään paikalle. Valtiovarainministeri on kertonut julkisuudessa, että aikoo katsoa työhuoneensa ikkunas-
ta, näkyykö siellä mielenosoittajia.

Mielenosoituksen tunnelma on päättäväinen, mutta rauhallinen ja tietyllä tavalla myös hyväntuulinen. Koko edeltävän syksyn SAK on jäsenliittoineen kampanjoinut hallituksen heikennyksiä ja leikkauksia vastaan

eri keinoin, myös poliittisin lakoin. Helmikuun ensimmäisenä päivänä, tuona aurinkoisena perjantaina, poliittisessa lakossa oli satatuhatta SAK:n jäsenliittojen jäsentä. Hallituksen toimia ja toimintatapaa ei kerta kaikkiaan hyväksytty ja se näkyy mielenosoitukseen valmistetuissa banderoleissa ja kannustushuudoissa.

Hallitus jatkaa järkähtämättä linjallaan. Suomalaista duunaria kuritetaan työntekijöiden toiveiden mukaisesti. Työntekijöiden huoli ja tuska tulevaisuudesta eivät ministereitä paina. Työllisyyttä ja julkista taloutta käytetään perusteena heikennyksille ja leikkauksille. Näin siitähän huolimatta, etteivät työlainsäädännön heikennykset edistä kumpaakaan tavoitetta, mutta hallitus on puolensa valinnut.

Sen sijaan työntekijöiden ikäikäisiä tavoitteita ollaan valmiita edistämään, vaikka niiden toteuttaminen tietää hankaluuksia, ikävyöksiä, epävarmuutta, huolta ja murhetta työntekijöille sekä heidän perheilleen ja läheisilleen. Heikennyksiä valmistellaan hallituksen johdolla kolmikantaisissa työryhmissä, mutta valmistelu on ay-liikkeen näkökulmasta teatteria ilman minkäänlaisia vaikutusmahdollisuuksia lopputulokseen.

Jarkko Eloranta
puheenjohtaja

Toteutettavat leikkaukset ja heikennykset on määritelty piiruntarkasti hallitusohjelmasta lähtien. Kolmikantaneuvotteluissa tehdään hallitusohjelmaan ainostaan sellaisia muutoksia, joita työnantajat esittävät ja jotka heikentävät entisestään työntekijöiden asemaa. Edes kansainväliset sopimukset eivät hallitusta hidasta tai pidättele. Hallituksen halu aikaansaada merkittävä voimatasapainon muutos työnantajien eduksi on niin suuri, että laidat ryskyvät. Hallitus taklaa tietä auki heikennyksille ja leikkauksille palkansaajien tappioksi.

Maaliskuun alussa SAK:n hallitus käy pitkän ja perusteellisen keskustelun hallituksen politiikan vaikutuksista ja omista vastatoimistamme. Johtopäätös on, että poliittisia lakkoja on jatkettava siitakin huolimatta, että hallitus näyttää etenevän sivuille vilkuilematta ja yhteiskunnallisesta eripurasta välittämättä. Työnantajat näyttävät olevan valmiita vastaanottamaan lakkojen aiheuttamat haitat, koska palkinto hallituksen uudistuksista on niin suuri ja houkutteleva.

Poliittiset lakot huipentuvat huhtikuussa teollisuuden ja sataminen viikkoja kestäneisiin työtaisteluihin. Loppujen lopuksi hallitus jatkaa linjallaan ja lakot päättyvät ilman, että niillä saadaan suoraan vaikutettua hallituksen päätöksiin.

Kansainvälinen solidaarisuus ja kiinnostus Suomen työmarkkinoita kohtaan on tuskin koskaan ollut

yhtä suurta kuin Orpon-Purran hallituksen aikana. Syy tähän ei ole mairitteleva. Pohjolassa, Euroopassa ja maailmassa laajemmin hämmästellään sitä, mitä Suomessa tapahtuu. Konsensuksen ja työmarkkina-neuvottelemisen mallimaa on vajonnut hallituksen sanelupolitiikkaan, jonka työnantajat ovat muotoilleet, ja jonka toteuttamista ne vahvasti tukevat ja edistävät. Mitä helvettiä Suomessa on meneillään, on kysymys, johon kansainvälisillä kentillä törmää jatkuvasti.

Painava Syy -kampanjointi ja toimet täyttävät SAK:n alkuvuoden asialistan tehokkaasti. Työtä tehdään järjestötasolla, viestinnässä ja asiantuntijatasolla kansallisesti ja kansainvälisesti. Samalla keskusjärjestö valmistautuu edustajiston järjestäytymiskokoukseen, joka pidetään kesäkuussa.

Uutta strategiaa on valmisteltu jo jonkin aikaa. toimintaympäristön muutokset alleviivaavat ammattiyhdistysliikkeen aseman ja roolin muutosta ja toimintamallien uudistamisen merkitystä. Keskusjärjestön perustehtävä on vakaa, mutta ympäristö, jossa perustehtävää toteutetaan, on muuttunut merkittävästi. Työelämän muutos on kiihtynyt teknologian muuttuessa. Työelämä myös monimuotoistuu maahanmuuton ja väestön ikääntymisen myötä. Ay-liikkeen on pohdittava muutoksen vaikutuksia edunvalvontaan ja järjestötason tekemiseen.

Edustajiston järjestäytymiskokous sujuu hyvässä hengessä kesäkuussa. Alkuvuoden ankarat työtaistelut ovat hitsanneet liittoperheen tiiviiksi, yhtenäiseksi joukkueeksi, josta huokuu päättäväisyys. Toiveena oli ollut luonnollisesti hallituksen perääntyminen heikennyksistä ja leikkauksista, neuvottelujen käynnistäminen ay-liikkeen ja työnantajien kanssa sekä tasapainoisempien uudistusten aikaansaaminen. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, mutta järjestäytymiskokoukseen kokoontunut väki tiesi ja tuns, että kaikki oli järkevästi ajatellen tehty.

Lopputuloks oli totta kai pettymys, mutta mieliala ei ollut alakuloinen tai tappion maalaama. Se oli pikemmin eteenpäin katsova ja vaatimattomasti ylpeä keskinäisestä yhteistyöstä ja yhteisestä ankarasta ponnistelusta yhteisten tavoitteiden eteen.

Järjestäytymiskokouksessa hyväksyttiin keskusjärjestön uusi strategia vuosille 2024–2028. Strategiavisiona on maailman paras työelämä. Vaikka juuri nyt tavoite tuntuu kaukaiselta ja kunnianhimoiselta, se toimii kirkkaana majakkana SAK:n toiminnalle ja edunvalvonnalle.

Toimintaympäristön muutos oli strategian valmistelun aikaan nopeaa ja arvaamaton muutos on jatkunut myös strategian hyväksymisen jälkeen. Vanhat lainalaisuudet työelämän kolmikantaisesta uudistamisesta ja kaksikantaisten neuvottelujen roolista

ovat väistyneet ja työmarkkinoiden isot linjanvedot tullaan näköjään jatkossa hoitamaan politiikan ja lainsäädännön kautta. Ainoa keskusjärjestöjen neuvottelutoiminnan kohde on työeläkejärjestelmä. Työnantajat haluavat pitää sen edelleen järjestelmänä, jota työmarkkinaosapuolet hallinnoivat ja kehittävät.

Järjestäytymiskokouksessa julkaistaan SAK:n historiakirja "Lamaantumaton", joka käsittelee erityisesti lähihistoriaa 1990-luvulla. Työnantajien tuolloin esittämät saatanalliset säkeet muistuttivat pitkälti Orpon-Purran hallitusohjelman kirjauksia. Reilut kolme vuosikymmentä sitten heikennykset ja leikkaukset pystyttiin torjumaan, jopa yleislakon uhalla. Laman jälkeen alkanut vahva nousukausi ja poliittisen suhdanteen kääntymisen johti SAK:n vaikutusvallan merkittävään kasvuun. Voi sanoa, että SAK siirtyi 1990-luvulla lakkorintamista yhteiskunnallisen vaikutusvallan peilisaleihin. Toistaako historia itseään 2020-luvulla, se jää nähtäväksi.

Euroopassa ja Yhdysvalloissa politiikan syvävirta vie oikealle. Se havaittiin niin Euroopan parlamentin vaaleissa kuin Yhdysvaltain presidentinvaaleissa. Tällaisessa poliittisessa ympäristössä monet ammattiyhdistysliikkeelle keskeiset lainalaisuudet, oikeudet ja sopimukset saattavat joutua aikaisempaa kovemman paineen alle. Siitä huolimatta on kyettävä huolehti-

maan ay-liikkeen perustehtävästä. Toimintaympäristö on heikkenemässä ja vaikeutumassa, mutta siitä huolimatta aina on haettava ja löydettävä vaikuttamisen paikkoja ja mahdollisuuksia turvata ja kehittää työntekijöiden etuja.

Ay-liike on keskeinen osa länsimaista demokrati-aa. Kun demokratian peruspilarit heiluvat, ay-liikkeen on oltava vahvasti niitä puolustamassa. Sääntöpohjaisuus, oikeusvaltio, ihmis- ja ay-oikeudet, taloudelliset, sivistykselliset ja sosiaaliset oikeudet ovat keskeisiä periaatteita, joita ay-liikkeen on puolustettava vahvasti edunvalvonnassaan.

Jos toimintaympäristössä on tapahtumassa merkittäviä muutoksia, niin muutoksia tapahtui myös SAK:ssa. SAK:n hallitus päätti elokuussa käynnistää koko organisaatiota koskevat muutosneuvottelut, tavoitteena saavuttaa yhdestä kahteen miljoonan euron henkilöstösäästöt. Keskusjärjestön talouden kiristymisen taustalla ovat jäsenliittojen tekemät jäsenmaksujen perustemuutokset, jotka heijastuvat viiveellä ja välillisesti keskusjärjestön talouteen. Muutosneuvotteluissa edustajiston hyväksymä strategia näytti uudistumisen suunnan ja talous saneli toteutuksen raamit.

Talouden ja henkilöstön osalta sopeutuksen mittaluokka oli suuri. Henkilöresurssit vähenivät

huomattavasti ja se näkyy ja tuntuu SAK:n toiminnassa. On määriteltävä entistä tarkemmin, mihin tekemisiin voimat riittävät ja mikä on tärkeää ja vaikuttavaa.

Vuosi 2024 oli todellinen toiminnan supervuosi. SAK:n organisaatio ja henkilöstö selviytyivät töistään kiitettävästi niin ulkoisesti kuin sisäisestikin vaativassa toimintaympäristössä. Haluan lausua isot ja lämpimät kiitokset henkilöstölle viime vuoden upeasta työstä, edunvalvonnan hoitamisesta, venymisestä, kärsivällisyydestä ja epävarmuuden sekä paineen sietokyvystä. Toimintamme tavoite on kaikille kirkas ja tiedämme tarkkaan miksi tätä työtä teemme. Se on vahvuutemme ja siitä on pidettävä kiinni. Iso kiitos myös SAK:n hallitukselle ja edustajistolle tuestanne ja linjauksistanne, joiden avulla olemme voineet hoitaa työtämme kunnialla ja ylpeydellä.

Talouskatsaus 2024

Vuonna 2024 alkaneita työehtosopimusneuvotteluita varjosti viime vuosien korkea inflaatio, joka on alen-
tanut palkansaajien ostovoimaa historiallisella tavalla. Pahimmillaan ostovoimakuoppa oli noin kahdeksan prosenttiyksikköä. Tämä vastaa noin yhden kuukauden palkkaa. Inflaation hidastumisen myötä ostovoima on alkanut jo hitaasti palautua, mutta kesällä 2024 arvioitiin, että tuleville vuosille umpikurottavaa ostovoimakuoppaa oli edelleen yli viisi prosenttiyksikköä.

Toinen tärkeä taloudellinen näkökulma palkkan-
votteluihin on kilpailukyky. Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen Suomessa on pyritty parantamaan kilpailukykyä palkkamaltin kautta, eli työvoimakustannukset ovat nousseet kilpailijamaita vähemmän. Tämä on tukenut kilpailukykyä, mutta samaan aikaan tuottavuuden heikko kehitys on painanut kilpailukykyä. Kokonaisuutena hinta-
kilpailukyky on kuitenkin selvästi parantunut 2010-luvun ongelmavuosien tasolta ja säilynyt vakaana läpi 2020-luvun korona- ja energiakriisin. Useimpien arvioiden mukaan Suomen kilpailukyky oli 2024 hyvällä tasolla ja se tukisi vientiä, kuhan kansainvälinen suhdannetilanne paranisi. Kilpailukykyä vahvistavan palkkamaltin varjo-
puoli on ollut se, että suomalaisten palkat ovat jääneet jälkeen muiden eurooppalaisten palkkojen kehityksestä.

Suomen suhdannetilannetta kuvaa se, että työllisyys on ollut vuodesta 2023 alkaen heikkenevä, mutta se on kuitenkin pysytellyt selkeästi parempana kuin 2010-luvulla. On myös jatkuvasti ennustettu, että

talouden käänne on käsillä ja kohta nousu alkaa.

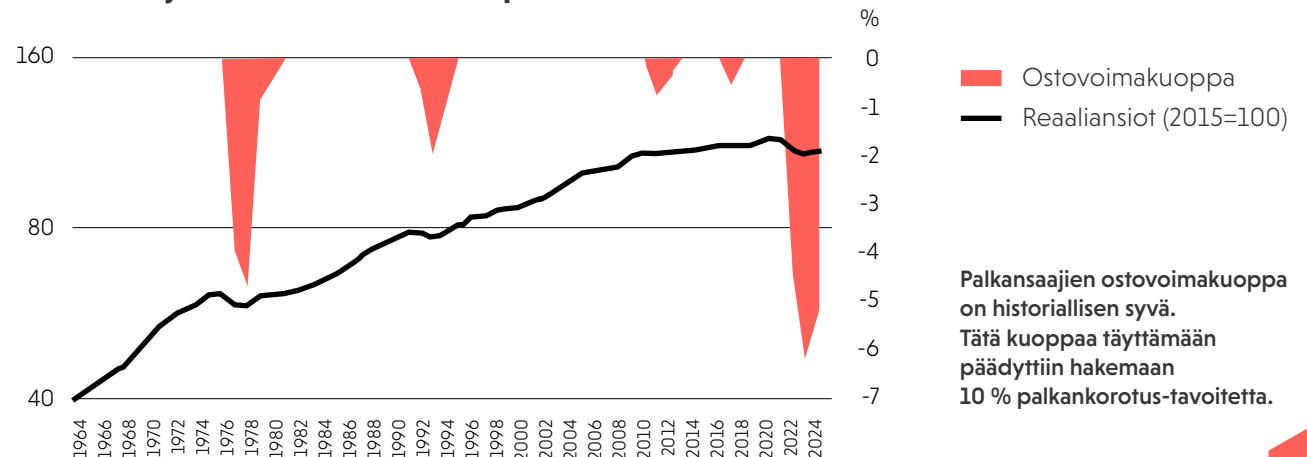
Työehtoneuvotteluihin valmistautuessa taloudelli-
nen tilanne oli siis sellainen, että palkansaajien ostovoima on historiallisessa kuopassa, kilpailukyky on hyvässä asemassa ja suhdannetilanteen ennustetaan pikkuhiljaa paranevan. Näistä astelemista SAK:n liitot arvioivat, että työehtoneuvotteluiden tavoitteissa tulee painottaa ostovoiman palauttamista.

Työehtoneuvotteluiden tavoitteita valmistellessa tehtiin arvioita siitä, miten isoja sopimuskorotuksia tullaan tarvitsemaan, jotta ostovoimakuoppa umpikurottaan yhdessä, kahdessa tai kolmessa vuodessa huomioden aiemmin syntynyt ostovoimakuoppa sekä sopimuskau-

den aikainen inflaatio. Laskelmissa ei huomioitu sopimus-
kauden aikaisia palkkaliukumia, eli liukumien myötä osto-
voima nousisi aiempaa korkeammalle tasolle. Laskelmiin sisältyi toki epävarmuutta liittyen muun muassa inflaation kehitykseen ja muihin laskennassa tehtyihin oletuksiin.

Liittojen työehtokoordinaatiossa päädyttiin tavoitte-
lemaan kahden vuoden sopimusta, jossa ensimmäisenä vuonna sopimuskorotukset olisivat kuusi prosenttia tai vähintään 150 euroa ja toisena vuonna neljä prosenttia tai vähintään 100 euroa. Laskelmien valossa tämä koro-
tustaso riittäisi nostamaan ostovoiman yli vuoden 2021 tason riittävällä turvamarginaalilla.

Palkansaajat ovat ostovoimakuopassa

Vuosi 2024 lukuina

SAK:LAISTEN LIITTOJEN JÄSENIÄ

773 091

NAISIA

336 889 | 43,6 %

MIEMIÄ

463 202 | 56,4 %

80

PAIKALLISJÄRJESTÖÄ

1 851

AMMATTIOSASTOA

PÄÄTTÄVÄT ELIMET

EDUSTAJISTO

105

 44 61

Jäsentä

JOHTORYHMÄ

6

 3 3

Jäsentä

75

LAUSUNTOA

79

ASiantuntijalausuntoa

389

SAK:LAiset edustukset

KOKOONTUMISET

EDUSTAJISTO

2 krt

HALLITUS

16 krt

JOHTORYHMÄ

34 krt

TYÖVALIOKUNTA

5 krt

HALLITUS

19

 6 13

Varsinaista jäsentä

TYÖVALIOKUNTA

6

 2 5

Varsinaista jäsentä

2

**"Tavoitteena
maailman paras
työelämä"
Uusi strategiakausi
2024–2028**

2.1.

Jarkko Eloranta jatko SAK:n puheenjohtajana

SAK:n edustajiston järjestäytymiskokouksessa 4. kesäkuuta 2024 Jarkko Eloranta valittiin jatkamaan SAK:n hallituksen puheenjohtajana kaudelle kaudelle 2024–2028.

Samassa kokouksessa valittiin uusi SAK:n hallitus. Hallituksen varapuheenjohtajana jatkaa Katja Syvärinen. Hän on toiminut tehtävässä vuodesta 2020.

Edustajiston puheenjohtajaksi valittiin Palvelualojen ammattiliitto PAMin puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin Arto Liikanen Teollisuusliitosta ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Miikka Kortelainen Julkisten ja hyvinvointialojen liitosta JHL:stä.

SAK sai uuden strategian

SAK:n strategia keskittyy kolmeen tavoitteeseen: täsmentää keskusjärjestön roolia ja uudistaa sen toimintatapoja vastamaan työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia.

Haluamme turvata työntekijöiden aseman ja toimeentulon yhteiskunnassa. Tämä tarkoittaa hyviä työehtoja, työntekijöitä suojaavaa lainsäädäntöä ja julkisia palveluita sekä riittävää eläke- ja sosiaaliturvaa. Työelämässä haluamme parantaa työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia, osallisuutta työpaikoilla sekä mahdollisuuksia kehittyä ja kouluttautua.

Toimimme jäsenliittojemme yhteistyön ja vuorovaikutuksen foorumina ja aktivoijana. Tuemme jäsenliittojamme heidän neuvottelutoiminnassaan ja koordinoimme yhteisten tavoitteiden muotoilua ja toteuttamista. Jaamme ja hyödynnämme jäsenliittojen kanssa toistemme asiantuntemusta, näkemyksiä ja kokemusta.

Vahvistamme ay-liikkeen yhteiskunnallista asemaa neuvottelijana. Osallistumme työn ja työelämän kehittämiseen ja tuomme esille työntekijän roolin esimerkiksi uusissa teknologioissa ja vihreässä siirtymässä.

Missiomme on olla työelämän arvostettu asiantuntija. Siksi perustamme kaiken vaikuttamistyömme syvälliseen asiantuntijuuteen ja tutkittuun tietoon.

SAK:n keinovalikoimassa on jatkossakin neuvottelemisen niin työnantajien kuin kolmikantaisesti yh-

dessä työnantajien ja kulloisenkin hallituksen kanssa. Aiempaa tärkeämpään rooliin strategiassa nostetaan vaikuttaminen poliittiseen päätöksentekoon Suomessa ja Euroopan unionissa. Myös asiantuntijuuden ja viestinnän rooli korostuu.

Strategiassa huomioidaan myös digitalisaation ja ilmastonmuutoksen työntekijöille aiheuttamat haasteet. Muutos kohti ekologisesti kestävästä taloudesta on toteutettava oikeudenmukaisesti.

SAK:n uusi organisaatorakenne aloitti joulukuussa

Tuotannollisista ja taloudellisista syistä elokuussa alkaneet SAK:n muutosneuvottelut päättyivät 2. lokakuuta. Niiden tuloksena 11 työsuhdetta päättyy, osa eläköitymisten kautta. Lisäksi usean työntekijän toimenkuva muuttui. Organisaation henkilöstövahvuus on neuvottelujen jälkeen 50 henkilöä.

Muutosneuvottelut koskivat koko henkilöstöä. Niiden alkaessa henkilöstön vähennystarve arvioitiin enintään 20 henkilötyövuodeksi. Uusi organisaatio aloitti 1. joulukuuta. Sen osana myös SAK:n aluetoiminta muuttui.

SAK:n uusi organisaatorakenne

Puheenjohtajan kanslia

Kanslia vastaa järjestön yleisjohdosta, hallinnon valmistelusta, talous- ja toimintasuunnittelusta, strategian toteutuksen seurannasta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, sisäisistä palveluista sekä viestinnästä ja yhteiskuntavaikuttamisen suunnittelusta, koordinaatiosta ja toteutuksesta omalta osaltaan. Kanslia tuottaa palveluja matriisissa koko organisaatiolle. Henkilöstön kokonaisvahvuus on 16 henkilöä vuoden 2026 alussa.

Yhteiskuntapolitiikka-osasto

Osasto vastaa sosiaaliturvaan, koulutus-, työllisyys-, maahanmuutto- ja talous- ja elinkeinopolitiikkaan liittyvästä valmistelusta ja edunvalvonnasta sekä toteuttaa ja koordinoi tutkimustoimintaa. Henkilöstön kokonaisvahvuus on 12 henkilöä vuoden 2026 alussa.

Työehdot-osasto

Osasto vastaa työoikeudellisesta edunvalvonnasta, kansainvälisen edunvalvonnan koordinaatiosta ja toteutuksesta omalta osaltaan, ilmasto- ja energiapolitiisesta edunvalvonnasta, työsuhdeneuvonnan toteutuksesta sekä työehtosopimuskoordinaatiosta. Henkilöstön kokonaisvahvuus on 11 henkilöä vuoden 2026 alussa.

Järjestöosasto

Järjestöosasto vastaa keskusjärjestön järjestöllisestä ja alueellisesta toiminnasta, liittojen välisen järjestöyhteistyön koordinaatiosta, alueellisesta yhteiskuntavaikuttamisesta ja viranomaisyhteistyöstä, tapahtumien ja kampanjoiden organisoinnista, nuorisotoiminnasta, ruotsinkielisestä toiminnasta (Ahvenanmaan liittopalvelu), osaltaan työelämätiedotuksesta sekä oppilaitos- ja opettajayhteistyöstä. Henkilöstön kokonaisvahvuus on 11 henkilöä vuoden 2026 alussa.

Henkilöstö

Vuosi 2024 oli henkilöstöllemme monella tapaa haastava ja työntäyteinen. Syksyllä organisaatiossamme toteutettiin raskaat muutosneuvottelut, joiden seurauksena osa työsuhteista päättyi alkuvuodesta 2025.

Vuonna 2024 olemme tukeneet henkilöstöämme työtä ja hyvinvointia mahdollistamalla hybridityöskentelyn jatkumisen sekä lisäämällä liikuntaa tukevia palveluita työpaikalle. Olemme pitäneet hyvinvointiluennon muun muassa psykososiaalisesta kuormituksesta, tuoneet taukoliikuntaa ja taukoliikuntavälineitä toimistolle sekä järjestäneet EA-koulutuksen henkilöstölle.

Syksyllä vietimme henkilöstön kehittämisspäivää Siuntiossa, jossa käsittelimme muun muassa uutta strategiaa. Olemme toteuttaneet edellisenvuoden tapaan henkilöstökyselyitä (keväällä ja syksyllä Työvire -kysely sekä joulukuussa laajempi Työyhteisövire). Tulosten pohjalta olemme nostaneet esille tärkeimpiä kehittämisteemoja niin osastoissa kuin koko talon osalta ja pohtineet yhdessä askeleita toimenpiteisiin.

Yhteistyö työterveyshuollon kanssa on jatkunut tiiviinä. Kaikissa SAK:n toimistoissa toteutettiin keväällä lakisääteiset työpaikkaselvitykset, joiden tulokset sekä toimenpiteet käytiin läpi yhdessä henkilöstön kanssa. Vuoden 2024 osalta terveystilasto oli 47 prosenttia, edellisenä vuonna se oli 36 prosenttia. Terveystilasto kuvaa sitä osuutta henkilöstöstä, jolla ei ole ollut raportointikaudella lainkaan sairauspoissaoloja.

SAK:n henkilökunta

31.12.2024 kokoaikainen henkilöstö

59

TYÖNTEKIJÄÄ

35

24

3

UUTTA TYÖNTEKIJÄÄ

(aloittaneet 3,
päättäneet työsuhteet 13)

HENKILÖSTÖN KESKI-ikä

48

VUOTTA

KESKIVERTO PALVELUSAIKA

10

VUOTTA

2.2

Keskeiset strategiaa tukevat toimet

Meillä on ollut #PainavaSyy

Painava syy -nimitys tulee Orpon-Purran hallitusohjelmasta. Siinä on kohta, jossa työnantajille halutaan antaa mahdollisuus irtisanoa ihmisiä ”painavan ja asiallisen syyn” sijaan pelkästään ”asiallisesta syystä”. Käytännössä työnantajat voisivat jatkossa päästä eroon työntekijästä entistä kevyemmällä perusteilla.

Irtisanomisten helpottaminen on tulossa voimaan vuoden 2025 aikana. Vuonna 2024 hallitus ehti vahingoittaa syvästi suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää sekä rajoittaa ammattiyhdistyksiin mahdollisuutta osoittaa mieltä hallitusta vastaan. Tälläkin hetkellä eri lainsäädäntövaiheissa ollaan viemässä eteenpäin lisää heikennyksiä.

SAK ja sen ammattiliitot ovat tuoneet esille hallituksen leikkausten vaarallisuutta. Esimerkiksi ennen lakkorajoituksia kymmenet tuhannet työntekijät osallistuivat Painava syy -tilaisuuksiin eri puolilla maata. STTK:n kanssa järjestetyssä STOP nyt! -mielenosoituksessa Helsingin Senaatintorilla oli 13 000 ihmistä. Lisäksi tuhannet työntekijät osallistuivat eri pituisiin lakkoihin hallitusta vastaan syksyllä 2023 ja keväällä 2024. Mikään ei auttanut, koska hallitus on survonut esityksensä läpi.

Poliittisten lakkojen kevät

Poliittisilla lakoilla vastustettiin hallituksen politiikkaa sekä lakimuutosta, jolla rajoitettiin poliittisia lakkoja.

SAK:n hallituksen syksyllä vahvistaman toimintastrategian mukaisesti poliittisia työtaistelutoimia jatkettiin vuoden 2024 alussa. Niiden tehoa nostettiin ja kestoja pidennettiin jokaisessa lakkoaallossa. Kovenevien toimien logiikkana oli se, että niiden avulla saatiin tilaisuus kertoa viestiämme sekä kansalaisille että poliitikoille.

Ensimmäiset lakkoallot toteutettiin loppuvuodesta 2023. Neljäs aalto toteutettiin maksimissaan kahden vuorokauden mittaisina lakkoina mahdollisimman monella toimialalla ympäri maata 1.–2. helmikuuta 2024. Niihin osallistui yli 230 000 SAK:laista 12 eri jäsenliitosta.

Poliittisten lakkojen viides aalto toimeenpantiin maksimissaan kolmen vuorokauden mittaisina työnteisauksina 12.–16. helmikuuta. Lakoon osallistui noin 130 000 SAK:laista kymmenestä jäsenliitosta. Työtaiselutoimien lisäksi ympäri maan järjestettiin tukitoimina useita toritilaisuuksia.

SAK:n hallitus keskusteli tilanteesta maaliskuun kokouksessa ja päättyi täsmälakkoihin eli lakot kohdistettiin jatkossa tarkasti valituille avainaloille. Lakot toteutettiin 11.3.–7. 4. välisenä aikana. Ensin annettiin ilmoitus kahdesta viikosta ja sen jälkeen jatkona 1 + 1 viikkoa. Lakoon osallistui noin 7000 jäsentä kuudesta liitosta.

Valitettavasti hallitusta eikä elinkeinoelämää kiinnostanut kuunnella työntekijöiden huolta. Lakot päätettiin keskeyttää, kun hallitus ilmoitti, että neuvottelut poliittisten lakkojen rajoittamisesta voitaisiin aloittaa vain siinä tapauksessa, että lakkoja ei olisi. Neuvottelut olivat näennäiset ja laki poliittisten lakkojen rajoittamisesta tuli voimaan 18. toukokuuta 2024. Ammattiliitot siirtyivät suunnittelemaan syksyllä alkavaa työehtosopimuskierrosta.

STOPnyt! -mielenosoitus

Palkansaajakeskusjärjestöt SAK ja STTK kutsuvat koolle STOP nyt! -mielenosoituksen hallituksen työelämäheikennyksiä ja sosiaaliturvan leikkauksia vastaan torstaina 1. helmikuuta 2024. Mielenosoitus järjestetään Helsingin Senaatintorilla ja poliisi arvioi osallistujamääräksi 13 000 ihmistä.

Viisi jäsenen tarinaa kevään työtaisteluista

”

Ihmisen perustarpeet
ovat tärkeämpiä kuin
bensiini

Heidi Naakalle on opetettu,
että ihmisen sivistys mitataan
siinä, miten hän kohtaa toisen
ihmisen. Hallituksen leikkauksia
hän pitää sivistymättöminä,
koska niissä on unohdettu
inhimillinen näkökulma.

LUE KOKO JUTTU ►

TUTKIMUS

Poliittisilla lakoilla oli koko kevään kannatusta

SAK:n maaliskuussa 2024 Verianilla
teettämän tutkimuksen mukaan
suomalaisista 52 prosenttia
hyväksyy Orpo-Purran hallituksen
työelämäheikennyksiä vastustavat
lakot. Vastaajista 42 prosenttia ei
hyväksy lakkoja. Erityisen vankkaa
kannatus on SAK:n ja STTK:n
jäsenliittoihin järjestäytyneiden
palkansaajien keskuudessa.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

”

Koko työntekijäkentän puolesta tässä taistellaan

Ratapihatyöntekijä **Perry Warrenin** mielestä hallituksen teot vaalien jälkeen ja vaalilupaukset ovat ristiriidassa. Siksi hän toivoo, että hallitus tulisi neuvottelupöytään keskustelemaan.

LUE KOKO JUTTU

”

On väärin, että tässä maassa pitäisi joku puoli valita

Matti Varis on työpaikkansa pääluottamusmies ja kunnanvaltuutettu: Hän osallistui lakkoihin, koska se on hänen mielestään ainoa konsti, millä työntekijät voivat vaikuttaa siihen, mitä tulevaisuus tuo.

LUE KOKO JUTTU

”

Vahvan tehtävä on
tukea heikkoa

Ahtaaja **Jape Lovén** kokee,
että hän ja muut nyt lakkoilevat
puolustavat laajasti kaikkia
suomalaisia.

LUE KOKO JUTTU ►

”

Ei me voida vaan seisoa
ja ottaa kaikkea kuraa
niskaan

Postin pakettilajittelija
Filip Djordjevic haluaisi kysyä
pääministeriltä ja hallitukselta,
haluavatko he todella jakaa
kansan kahtia.

LUE KOKO JUTTU

2.3

Työehtosopimuskierrokseen valmistautuminen

Syksyllä 2024 alkavasta neuvottelukierroksesta oli käynnissä pitkään jatkunut arvioiva keskustelu SAK:n liittojen kesken, eikä vähiten Orpo-Purran hallitusohjelman takia. Neuvottelukierrokselle oli tiedossa kunnan palkankorotustarpeet ostovoimakuopan umpikuomiseksi sekä erilaiset alakohtaiset työehtojen kehittämistavoitteet. Hallitusohjelman laajat työelämän heikennykset vaikeuttaisivat edessä olevia neuvotteluja. Näköpiirissä hämöttivät hallitusohjelman kirjaukset lakko-oikeuden rajoittamisesta, paikallisen sopimisen laajentamisesta järjestäytymättömään työmarkkinaan sekä vientimallin ankkurointi valtakunnansovittelijan mandaattia muuttamalla.

Työntekijöiden työttömyysturvan heikennykset toteutettiin pitkälti alkuvuodesta 2024. Tämän lisäksi oltiin käynnistämässä työsopimuslain muutokset, joilla oli tarkoitus heikentää oleellisesti työntekijöiden irtisanomissuojaa ja palkallisten työskentelyjaksojen kestoa lomautus-, irtisanomis- ja sairastumistilanteissa. Kaikki nämä rankat muutokset kokonaisuutena pohjüstivat suuntaa yhteiselle valmistautumiselle.

Hyvät kokemukset liittojen välisestä palkkaliitosta edellisellä neuvottelukierroksella 2022–2023 sekä yhteinen Painava syy -toiminta 2023–2024 vahvistivat

ajatusta entistä laajemman yhteistyön ja liittojen välisen koordinaation tarpeesta alkavalla neuvottelukierroksella. SAK:n hallitus päätti toukokuussa tiivistää entisestään valmistelua, jotta syksyllä alkavat neuvottelut voitaisiin aloittaa tiiviissä liittojen yhteiskoordinaatiossa.

SAK:n yhdessä liittojen asiantuntijoiden kanssa valmistelemaat tavoitteet, keskeiset tekstিতavoitteet mukaan lukien, päätettiin syyskuussa. Eri asiantuntijaryhmät osallistuivat taustojen, tavoitteiden ja tulkintojen valmisteluun useaan otteeseen ennen neuvottelujen aloit-

tamista ja vielä niiden aikana. Neuvottelujen aikainen koordinaatio aloitettiin heti syyskuussa. Silloin käynnistyivät ensimmäiset työehtosopimusneuvottelut Teknologiateollisuuden työntekijöiden työehtosopimuksesta Teollisuusliiton toimesta. Ne päättyivät, kun JHL:n kunta-alan sopimusten neuvottelutulos hyväksyttiin.

Varsinaisesti koordinaatio sinetöitiin kaikilta osin lokakuun ensimmäinen päivä, jolloin SAK:n hallituksessa hyväksyttiin koordinaation periaatteet, toimintatavat ja prosessi sekä todettiin liittojen palkankorotustavoite.

Liittohallintojen kokous pohjusti yhteistä tavoitetta

Liittohallintojen yhteistapaaminen järjestettiin Helsingissä, Pikku Finlandiassa 4.10.2024 osana käynnistyviä neuvotteluja ja niihin liittyvää valmistautumista. Tapaamisen tarkoituksena oli avata tes-koordinaation lähtökohtia sekä tavoitteita ja sitouttaa liittopäättäjiä yhteistyöhön sen kaikilla eri tasoilla. Paikalla oli yli 300 SAK:n jäsenliittojen keskeisintä päättäjää.

VoitollaTyöhön

Syksyllä 2024 alkanutta SAK:laisten ammattiliittojen yhteistyötä ja koordinaatiota kutsutaan termillä #VoitollaTyöhön. Sillä on monta merkitystä. Yksi on se, että palkasta pitää jäädä rahaa kukkaron pohjalle, koska kädestä suuhun tai velaksi eläminen ei ole oikein. Toinen merkitys on se, että yhdessä olemme vahvempia ja meillä on paremmat mahdollisuudet saada aikaan hyvä neuvottelutulos kaikille SAK:laisille liitoille ja liittojen jäsenille.

3

Vaikuttamistyö työntekijän aseman parantamiseksi

3.1.

Työelämän lainsäädäntö

Vuosi 2024 oli musta vuosi työntekijöille. Hallituksen jo hallitusohjelmassa määrittelemät palkansaajia koskevat heikennykset olivat joko valmistelussa tai tulisivat voimaan. SAK osallistui kolmikantaiseen valmisteluun ja kuulemisiin, mutta joutui usein huomaamaan, että lopputulos oli jo etukäteen päätetty.

Lakisääteinen vientimalli runnottiin läpi

Vuoden 2025 alussa voimaan tulleen lain mukaan valtakunnansovittelijan on meneteltävä sovittelutoimissaan kansantalouden kokonaisedun turvaamiseksi siten, että palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuutta vaaranneta.

Tällä epämääräisellä säännöksellä hallitus pyrkii toteuttamaan hallitusohjelmansa kirjauksen, jonka mukaan valtakunnansovittelija tai sovittelulautakunta eivät voisi jatkossa tehdä sovintoesitystä, joka olisi korkeampi kuin niin sanottu yleinen linja.

Hallitusohjelman kirjaus on Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten vastainen. SAK toi tätä esiin vahvasti yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa työryhматыön ja valmistelun aikana. Työryhmä työskenteli helmi–toukokuun aikana vuonna 2024.

SAK jätti työryhmän mietintöön eriävän mielipiteen, jossa se vastusti esitystä yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa.

Lopullinen sääntely ei ollut yhtä tiukka kuin alkuperäinen hallitusohjelmakirjaus, vaan se jäi sanamuodoiltaan huomattavasti yleistasoisemmaksi.

Lakko-oikeutta rajoitettiin

Orpon hallitusohjelmassa oli kolme keskeistä muutosta työrauhalainsäädäntöön liittyen:

- tukityötaistelujen rajoittaminen suhteellisuusarvioinnilla
- poliittisten työtaistelujen rajoittaminen ajallisesti
- hyvityssakkojen korottaminen, mukaan lukien henkilökohtaisen seuraamusmaksun luominen yksittäiselle työntekijälle

Lakisääteiset työtaisteluoikeuden rajoitukset tulivat voimaan 18.5.2024. SAK:n edustajat olivat mukana lakko-oikeuden rajoittamista koskevassa kolmikantaisessa lainvalmistelutyöryhmässä. Perinteisestä valmistelusta poiketen työntekijäpuolen esittämille näkemyksille ei annettu juurikaan painoarvoa, vaan hallitusohjelman

kirjaukset toteutettiin suoraviivaisesti. Voimaan tullut lainsäädäntö rajoittaa työtaisteluoikeutta osin jopa enemmän, kuin hallitusohjelman kirjaukset edellyttivät.

Toimme työryhmässä esiin esimerkiksi sen, että tukityötaistelujen rajoituksia ei pidä tarkastella pääriidan työtaisteluista erillisenä, koska pääriidan ratkaisu saattaa joissain tilanteissa saada vaikuttavuutensa juuri tukityötaistelusta. Nain ollen tukilakkojen rajoittaminen rajoittaa myös työehtoja koskevaa ja työehtosopimusneuvotteluihin liittyvää työtaisteluoikeutta. Totesimme myös, että poliittisen työtaisteluoikeuden ajallinen rajaaminen on kansainvälisen sääntelyn vastaista. Toimme esille myös se, että hyvityssakkojen moninkertaistaminen saattaa aidosti vaikeuttaa pienten ja keskisuurten ammattiyhdistysten toimintaa. Korostimme sitä, että pariteetin rikkomisella on myös pitempiaikaisia ja perustavanlaatuisia negatiivisia vaikutuksia koko työmarkkinajärjestelmälle.

Toimme aktiivisesti, mutta tuloksetta esille kansainvälisen sääntelyn, erityisesti Kansainvälisen työjärjestö ILO:n sopimusten ja niiden valvontakäytännön merkitystä sekä EU-oikeudessa määriteltyä työtaisteluoikeuden suojaa. Työnantajapuoli kiisti erityisesti ILO:n valvontakäytännön merkityksen suomalaista lainsäädäntöä luodessa.

Työtaisteluoikeuden rajoituksista ja näiden valmistelusta on raportoitu yksityiskohtaisesti ILO:n asiantuntijakomitealle syksyllä 2024. Raportointia jatketaan vuonna 2025 sillä oletuksella, että Suomen asia päättyy asiantuntijakomitean raporttiin viimeistään siinä vaiheessa, kun lakko-oikeutta koskeva tulkintariita ratkaistaan kansainvälisessä tuomioistuimessa vuoden 2025 aikana.

Paikallista sopimista laajennettiin

Vuoden 2025 alusta tuli voimaan lainsäädäntöpaketti, jossa mahdollisuuksia sopia työehdoista paikallisella tasolla laajennettiin entisestään. Työryhmä aloitti 2023 ja esitys annettiin eduskunnalle syksyllä 2024.

Työntekijöiden asemaa heikentävä lainsäädäntömuutos perustuu hallituksen ohjelmaan, jonka tavoitteena oli mahdollistaa työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopiminen myös järjestäytymättömissä yrityksissä. Lisäksi vapautettiin työläinsäädännön puolipakottavista säännöksistä poikkeaminen myös yrityskohtaisilla sopimuksilla.

Luottamusmiesten rinnalle yleissitovaan kenttään paikallisen sopimisen osapuoleksi tuotiin luottamusvaltuutetut. Myös normaalisitovaan kenttään säädettiin mahdollisuus sopia paikallisesti luottamusvaltuutetun kanssa, ellei valittua luottamusmiestä ole tai jos työehtosopimuksessa ei ole sovittu vaihtoehtoista menettelytapaa.

Lainvalmistelussa hallitusohjelman kirjaukset toteutettiin täysimääräisesti, eikä palkansaajapuolen tai

ulkopuolisten asiantuntijoiden ehdotuksia tai kriittisiä kannanottoja otettu huomioon.

Järjestäytymättömien yritysten aseman edistäminen heikentää työnantajien kannusteita järjestäytyä ja voi vaikuttaa negatiivisesti yleissitovien työehtosopimusten määrään ja siten työehtosopimusten kattavuuteen. Säännökset koskien luottamusmiehen ohittamista sopijaosapuolena vaikuttaa työehtosopimusosapuolten sopimusautonomiaan ja heikentää sopimisen edellytyksiä työpaikoilla.

Yhteistoimintalain soveltamisala supistuu ja neuvotteluajat puolittuvat

Yhteistoimintalain muuttamista koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsittelyssä keväällä 2025. Yhteistoimintalain muutoksia valmistelleen työryhmän ensimmäinen toimikausi oli 11.12.2023–20.6.2024.

SAK on pitänyt sekä työryhmän työskentelyn aikana että eduskuntakuulemisissa esillä ehdotettavien muutosten ongelmia ja epäkohtia. Esitettävät muutokset on valmisteltu yksityiskohtaisiin hallitusohjelmakirjauksiin perustuen ilman aitoa liikkumavaraa kolmikantaisessa valmistelutyöryhmässä. Muutokset tukevat yksipuolisesti työnantajien aseman parantamista, mikä tehdään työntekijöiden oikeuksien ja aseman kustannuksella. Näin siitä huolimatta, että yhteistoimintasääntelyn tarkoituksena on työntekijöiden tiedonsaantioikeuksien ja kuulluksi tulemisen varmistaminen sekä työmarkkinaosapuolten välisen

vuoropuhelun edistäminen. Muutoksilla ei tavoitella lainkaan työntekijöiden aseman parantamista.

SAK on kuulemisissa painottanut, että yhteistoimintalaki on uudistettu hiljattain laajassa kolmikantaisessa kokonaisuudistuksessa. Uudistettu yhteistoimintalaki tuli voimaan vuoden 2022 alusta. Keväällä 2025 lausunnolla oleva lakiesitys muuttaa jälleen juuri uudistettua lakia sen keskeisimmiltä osilta ja palauttaa osan niistä ongelmista, joihin uudistuksella pyrittiin puuttamaan. SAK on vastustanut soveltamisalan nostoa, vuoropuhelu- ja muutosneuvotteluvaihtoehtojen supistamista 20–49 työntekijää työllistävissä yrityksissä sekä neuvotteluajojen puolittamista.

Voimassa olevan yhteistoimintalain soveltamisala kattaa Suomen yrityksistä kaikki yrityskokoluokat huomioiden noin kolme prosenttia. Työvoimassa mitattuna soveltamisen piiriin kuuluu nykyiselläänkin vain hieman yli puolet työväestöstä. Ehdotettava lakimuutos lisää edelleen kansalaisten eriarvoisuutta sen osalta, noudatetaanko heidän työpaikallaan yhteistoimintalakia vai ei. Yhteistoimintalaki on SAK:n mielestä yksi työelämän peruslaeista, jota tulisi noudattaa mahdollisimman kattavasti. Tätä tavoitetta tukee vahvasti myös EU-lainsäädäntö, johon yhteistoimintalaki hyvin keskeisesti perustuu.

Leipomotyölain yötyökorvaus kumottiin

Orpon-Purran hallitus kumosi leipomotyölain "vanhentuneena" 1.3.2025. Laissa säädettiin aiemmin, että kello 22:n ja kuuden välisenä aikana tehdystä työstä on maksettava työntekijälle vähintään 100 prosentilla korotettu palkka. Käytännössä lain kumoaminen voi aiheuttaa osalle alan työntekijöistä merkittävän ansiotason laskun.

SAK osallistui vuonna 2024 SEL:n, STTK:n ja Ammattiliitto Pron kanssa lainvalmistelun työryhmätyöskentelyyn. SAK vastusti yhdessä muiden palkansaajaedustajien kanssa jyrkästi esitystä sekä viesti asiasta sekä sen vaikutuksista.

Lakko-oikeutta heikennetään säättämällä suojelutyöstä

Suojelutyön turvaamista koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsittelyssä keväällä 2025. Suojatyön työryhmä kokoontui 27.3.–6.9.2024. SAK on pitänyt hallituksen esittämää suojelutyön sääntelyä tarpeelltomana. Suomessa suojelutyön järjestäminen ei ole aiheuttanut merkittäviä ongelmia, eikä sekava lainsäädäntö ratkaise ristiriitatilanteita.

Lainsäädännön valmistelu on ollut myös puutteellista. SAK ja muut palkansaajakeskusjärjestöt ovat todenneet eriävässä mielipiteessään, että eduskunnan lausuman mukaan valtioneuvoston olisi tullut

selvittää suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet ja valmistella tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset, joilla suojelutyön järjestäminen turvataan ristiriitatilanteissa. Mitään lausumassa edellytettyä selvitystä ei ole tehty, eikä kehittämistarpeita ole arvioitu. Suojelutyön tarvetta ei ole kokonaisvaltaisesti arvioitu ja selvitystyön laiminlyönti heijastuu väistämättä myös esitysluonnoksen laatuun.

Esityksen valmistelu eteni työryhmässä suoraan yleissääntelyyn ja työryhmätyöskentelyn aikana hanke laajentui merkittävästi. Valmistelun positiivisena puolena on kuitenkin pidettävä sitä, että suojelutyön yleiset kriteerit perustuvat korkeimman oikeuden soveltamaan erittäin korkean kynnyksen ylittymiseen. Lisäksi kaiken toiminnan kattavaa yleissäännöstä ei ole toistaiseksi sisällytetty esitykseen.

Suojelutyön eduskuntakäsittelyssä SAK pyrkii edelleen vaikuttamaan etenkin siihen, että hätätyöhön ehdotetut erittäin poikkeukselliset muutokset olisi mahdollista torjua. Työtaistelut eivät yleensä ole hätätyön edellyttämällä tavalla yllättäviä ja ennalta-arvaamattomia tilanteita.

Lisäksi SAK pyrkii vaikuttamaan siihen, että suojelutyön kohdalla välttämätön kysymys maksettavasta korvauksesta tulisi ehdottomasti myös ratkaista. Nykyiset hallituspuolueet ovat myös edellyttäneet tätä potilasturvallisuuslain käsittelyn yhteydessä, mikä on eduskunnan lausuman taustalla.

Määräaikaisuuksiin, lomautusilmoitusaikaan ja takaisinottovelvollisuuteen tulossa heikennyksiä

Hallitusohjelman mukaan työsopimuslain nykyistä sääntelyä määräaikaisesta työsopimuksesta muutetaan siten, että jatkossa työsopimus olisi mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi. Samalla lainsäädännössä varmistetaan, ettei muutos lisää työsopimusten perusteetonta ketjuttamista.

Työsopimuslain vaatimus lomautusilmoitustajasta lyhennetään seitsemään päivään ja tätä voidaan noudattaa työehtosopimuksen määräyksistä riippumatta.

Työsopimuslakiin perustuva työntekijän takaisinottovelvollisuus poistetaan alle 50 henkilöä säännöllisesti työllistävissä yrityksissä ja yhteisöissä, ja tätä säädöstä voidaan noudattaa työehtosopimuksen määräyksestä riippumatta.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti työryhmän valmistelemaan hallitusohjelmakirjausten edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia. Työryhmän toimikausi olisi pitänyt päättyä 31.12.2024, mutta sitä on jatkettu vuoden 2025 puolelle.

Työntekijöiden irtisanomissuojaa heikennetään

Hallituksen hallitusohjelman mukaan henkilöön liittyvän irtisanomisperusteen sääntelyä muutetaan niin, että työsopimuksen päättämiseen riittäisi jatkossa asiallinen syy.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 2.9.2024 näennäisesti kolmikantaisen työryhmän valmistelemaan tarvittavia lainsäädäntömuutoksia. Työryhmän työ ei pysynyt hallitusohjelman mukaisessa kirjauksessa, vaan se on laajentunut. Mukana on:

- Irtisanomiskynnystä madalletaan tekemällä säännöksen rakenteeseen ja sanamuotoihin muutoksia. Muutokset lisäävät myös sääntelyn tulkinnanvaraisuutta ja oikeudellista epävarmuutta.
- Henkilöperusteisiin irtisanomisiin liittyvää kokonaisarviota heikennetään.
- Varoituksen antamiseen liittyviä säännöksiä heikennetään.
- Työnantajan velvollisuus selvittää, olisiko irtisanominen vältettävissä sijoittamalla työntekijä muuhun työhön, kumotaan suurelta osin.
- Irtisanomiskynnystä alennetaan myös työntekijän työntekoedellytysten muuttuessa työntekijän työkykyyn liittyviä tilanteita lukuun ottamatta.
- Irtisanomisperusteita koskeva yleissäännös poistetaan kokonaan.

Työryhmätyö on päättynyt vuoden 2025 alussa. SAK jätti helmikuussa 2025 asiasta yhdessä muiden palansaajakeskusjärjestöjen kanssa eriävän mielipiteen, jossa se vastusti työryhmän mietintöä. SAK on myös kritisoinut tätä huonosti valmisteltua ja työelämän epävarmuutta lisäävää lainsäädäntöä.

3.2

Kunnolliset turvaverkot

Näin Orpon-Purran hallitus vaurioitti ihmisten turvaverkkoa vuonna 2024

Hallitus toteutti vuoden aikana lähes kaikki hallitusohjelmaan kirjatut sosiaaliturvan heikennykset. Työntekijöihin kohdistuivat erityisesti ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja asumistuen leikkaukset

Hallitus valmisteli heikennykset monien yksittäisten lainsäädäntömuutosten kautta ilman todellisia yhteisvaikutusten arviointoja. SAK antoi vuoden aikana leikkauksista lukuisia lausuntoja ja oli kuultavana eduskunnan valiokunnissa. SAK kommentoi työttömyysturvamuutoksia valmistelun aikana myös suoraan ministeriön työryhmässä. Hallitus toteutti leikkaukset useiden eri tahojen ja asiantuntijoiden kriittisistä lausunnoista huolimatta.

Hallitus päätti sosiaaliturvaan tulevista lisäleikkauksista vuoden 2025 syksyn budjettiriihessä. Työttömyysturvan sekä asumistuen heikentämiset jatkuisivat ja lisäksi sairauspäivärahaa leikattaisiin. SAK jatkoi leikkausten vastustamista ja antoi jälleen useita lausuntoja pikaisesti valmisteltuihin hallitusten esityksiin. SAK vastusti rajuja toimeentulon heikennyksiä, jotka osuivat monelta osin samoihin ihmisiin. Leikkauk-

Aikajana keskeisistä sosiaaliturvan leikkauksista

set kohdistuivat usein arvioiden mukaan erityisesti pienituloisiin, ja tarkoittivat useiden satojen eurojen kuukausittaisia menetyksiä ja lisäsivät pienituloisuutta. Osa-aikatyöntekijöihin kohdistuvat työttömyysturvaleikkaukset vähensivät sovitellun päivärahan saajien määrää. Vastaavaa vähenemistä ei ollut havaittavissa kokoaikaisten työttömien määrässä. SAK painotti jo kuulemisten aikana, että esimerkiksi sovitellun suojaosan poistamisen voi johtaa erityisesti lyhytkestoisen osa-aikatyön tekemisen vähenemiseen.

Osallistuimme TE24-uudistuksen suunnitteluun

Työvoimapalvelut siirtyivät valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta. Vuonna 2024 siirtoon liittyvät valmistelut olivat ajankohtaisia. SAK osallistui muutoksen valmisteluun aktiivisesti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

SAK järjesti keväällä 2024 kahdeksan alueellista tilaisuutta, johon kutsuttiin työllisyysalueiden johtoa ja keskeisiä sidosryhmiä. Tilaisuuksien tarkoituksena oli tuoda esille SAK:n näkemyksiä muutoksista ja korostaa erityisesti työnhakijoiden näkökulmaa sekä alueellisten verkostojen kehittämistä. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä satoja sidosryhmien edustajia ja ne keräsivät osallistujilta hyvää palautetta. SAK:n kiertue oli ensimmäinen sidosryhmien järjestämä. Muut järjestivät vastaavia myöhemmin. SAK:n tilaisuuksissa käytyä keskustelua esiteltiin työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä myös ministeriön valmisteluryhmissä.

Otimme kantaa työnhakijan palveluprosessin kehittämistä koskevaan hankkeeseen

Maaliskuussa 2024 käynnistyi hallituksen TYKE-hanke, joka keskittyy työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämiseen. Hankkeen tavoitteena on keventää työnhakijan palveluprosessia, mutta samalla työvoimaviranomaisen työnhakijalle osoittamien työpaikkojen velvoittavuutta lisätään heti työttömyyden alusta alkaen. SAK:sta on kohtuutonta, että työtarjousten mukaisella työnhauulla ei voi täyttää asiakaspalveluprosessiin kuuluvaa työnhakuvelvollisuutta. Tämä saattaa aiheuttaa sekavuutta ja turhaa kuormitusta työnhakijoille, koska heidän on täytettävä useita eri velvoitteita, jotta eivät menettäisi työttömyysetuutta.

Hanketta koskeva TEM:n arvomuistio oli keväällä 2024 lausuntokierroksella, johon SAK jätti perusteellisen lausunnon. Lausuntoa edelsivät liittojen kanssa käydyt keskustelut, ja SAK osallistui myös kolmikanta kuulemiseen. Lisäksi tapasimme TEM:n virkamiehiä, joille kerroimme huolestumme liittyen työnhakijan palveluprosessin uudistamiseen.

Ulkomaalaislain uudistukset toivat tiukennuksia maahanmuuttoon

Hallitus on vuonna 2024 hyväksynyt ja antanut eduskunnalle useita esityksiä ulkomaalaislain kiristämiseksi ja maahanmuuttajien aseman tiukentamiseksi. Erityisen huolestuttava on ollut niin sanottu kolmen kuukauden

sääntö. Sen mukaan ulkomaalaisen työntekijän on poistuttava Suomesta, kun työsuhde loppuu, ja jos hän ei ole kolmen kuukauden kuluessa solminut uutta työsuhdetta. Lakiin tehtäisiin poikkeukset asiantuntija-ammateissa, joissa annettaisiin kuusi kuukautta aikaa uuden työsuhteen solmimiseen.

SAK on kritisoinut vahvasti kolmen kuukauden suoja-aikaa työntekijäammateissa, koska se on aivan liian lyhyt aika uuden työn löytämiseksi. Myös työntekijän oleskeluluvalla työskentelevillä tulisi olla kuusi kuukautta aikaa hakea työtä, kuten asiantuntija- ja johtotehtävistä työttömäksi jääneillä ulkomaan kansalaisilla.

Uudistuksen myötä työnteko-oikeutta laajennetaan työvoimapula-aloille. Jatkossa työvoimapula-alat määriteltäisiin valtioneuvoston asetuksella kerran vuodessa. SAK on tuonut monesti esille, että työvoimapula-alat tulisi määritellä valtakunnallisesti yhtä usein kuin alueellisesti eli kaksi kertaa vuodessa. Esitys tulisi voimaan 1.4.2025.

Toinen SAK:lle tärkeä ja kannatettava lakihanke, jota vuonna 2024 edistettiin, koski ulkomaalaisen työntekijän oleskeluluvalla asetettua 1600 euron tulorajaa. Tavoitteena on varmistaa, että työstä saadaan palkkaa, jolla tulee toimeen. Samalla lisätään läpinäkyvyyttä, kun tulorajoista säädetään jatkossa asetuksella. Lisäksi tuloraja tukee koko-aikatyön lisäämistä Suomessa. Ulkomaalaisen työntekijän 1600 euron tuloraja tuli voimaan 1.1.2025.

Työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma hyväksyttiin

TEM:n asettama työryhmä laati toimenpideohjelman ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Työryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä ulkomaalaisten työntekijöiden ja yrittäjien työehto- ja lupavalvonta-asioiden neuvottelukunnan kanssa, jossa myös SAK ja muut työmarkkinaosapuolet ovat edustettuina.

Ohjelma valmistui helmikuussa 2024, ja seuranta toimii läpi hallituskauden. SAK osallistui aktiivisesti toimenpideohjelman kirjoittamiseen ja on seurannut sen toimeenpanoa.

Luonnonmarjojen poiminta työsuhteessa tehtäväksi

SAK:n pitkäaikainen tavoite toteutuu, kun luonnonmarjojen poiminnasta tulee vihdoinkin työsuhteessa tehtävää työtä. SAK on vaatinut jo pitkään luonnonmarjojen poiminnan siirtämistä työsuhteiseksi sen sijaan, että poimijat toimivat yrittäjinä omalla liiketoimintavastuulla. Myös Thaimaan viranomaiset ovat vaatineet, että luonnonmarjojen kerääminen olisi työsuhteessa tehtävää työtä. Luonnontuotteita poimivien asema on lainsäädännön näkökulmasta ollut pitkälti säätelemätön

ja se on altistanut poimijat vakavalle hyväksikäytölle ja jopa ihmiskaupalle. On hyvä, että tilanne muuttuu.

SAK painotti lausunnossaan, että työsuhteisuus ei yksin poista hyväksikäytön mahdollisuutta. Työsuojeluviranomaisilla on oltava riittävästi resursseja valvoa lain toimeenpanoa ja puuttua mahdollisiin väärinkäytöksiin. Jatkossa luonnonmarjojen poimijoihin sovelletaan työntekijöiden turvaksi säädettyjä lakeja, kuten työsuojelulakia, työaikalakia ja työturvallisuuslakia. Luonnontuotteita keräävien työsuhteen ehdot määräytyvät maaseutuelinkeinojen yleissitovan työehtosopimuksen mukaan. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2025.

Teimme työtä alustatyöntekijöiden työehtojen ja työolojen parantamiseksi

EU:ssa hyväksyttiin lokakuussa 2024 pitkään valmistelussa ollut direktiivi alustatyön tekijöiden työehtojen ja työolojen parantamisesta. Jäsenmaiden on pantava direktiivi täytäntöön 2. joulukuuta 2026 mennessä. Direktiivin tavoitteena on parantaa alustatalouden työntekijöiden asemaa, erityisesti niiden työntekijöiden, jotka ovat väärin luokiteltu itsenäisiksi ammattinharjoittajiksi. Lisäksi direktiivi pyrkii lisäämään avoimuutta algoritmien ja datan käytössä niin alustalla työskenteleviin työntekijöihin kuin itsenäisiin yrittäjiin liittyvissä päätöksissä. SAK on pitänyt tärkeänä, että uudella sääntelyllä pystytään estämään työsuhteen naamiointi yrittäjyydeksi ja työnantajan velvoitteiden siirtäminen näin työntekijöiden kannettavaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut kolmikantaisen työryhmän valmistelemaan lainsäädäntömuutoksia Suomessa. SAK osallistuu sekä kansalliseen että EU-tason valmisteluun.

TUTKIMUS

Kokemuksia alustatyöstä lähetti- ja kuljetusalojen ulkopuolella

SAK:n kvalitatiivisessa palkkaköyhyydetutkimuksessa tarkastelimme työntekijöiden kokemuksia alustatyöstä lähetti- ja kuljetusalojen ulkopuolelta. Kaikki tutkittavat työpaikat olivat SAK:laisilta aloilta. Huonona puolena haastateltavat pitivät sitä, ettei keikkatyö alustojen kautta anna riittävää toimeentuloa, koska keikkoja ei ole riittävästi tai palkat niistä eivät ole riittävän korkeita. Tutkimuksen tuloksista uutisoi esimerkiksi MTV3.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

Neuvottelut ruokalähettiläiden aseman parantamiseksi

Niin ruokalähettiläiden kuin alustatalouden ympärillä on työskennelty jo pidemmän aikaa. SAK:n tavoitteena on ollut saada työsopimuslakiin tarkennukset työsuhdeolettamasta, joka turvaisi työn teettämisen työsuhteisena työnä monen alustatyöntekijän osalta. Vuoden 2023 lopusta saakka PAM ja ruokalähettiläiden oma ammattiosasto PAM Couriers Finland ovat neuvotelleet tuloksetta Woltin kanssa lähettiläiden työehdoista. Tavoitteena on ollut saavuttaa kaksi kollektiivista sopimusta, kollektiivisopimus yksinyrittäjille sekä työehtosopimus työsuhteisille ruokalähettiläille.

3.3

Ihmisen puolella kaiken ikää

SAK käynnisti ikääntyneiden työllisyys -projektin

SAK käynnisti syksyllä 2024 hankkeen ikääntyvien työntekijöiden työllisyyden edistämiseksi. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa ratkaisuja ikääntyvien työllisyyden parantamiseksi. Hankkeella muun muassa lisätään päättäjien tietoisuutta erilaisista keinoista ratkoa ikääntyneiden työllisyyden haasteita sekä nostetaan esiin SAK:n ehdotuksia lainsäädännön muuttamiseksi.

SAK on tunnistanut +55-vuotiaiden työntekijöiden työllisyyden haasteiden moninaisuuden. SAK:n selvitysten mukaan usealla ikääntyvällä työntekijällä on haasteita työkyvyn ja osaamisen kanssa. Ikääntyvien työntekijöiden tueksi työpaikoilla tarvitaan toimivaa ikäjohtamista, toimivia sosiaali- ja terveystalvaeluita sekä osaamisen kehittämistä. Lisäksi ikääntyvien työntekijöiden kokemaa ikäsyryjntä rekrytoinnissa vaikeuttaa työllistymistä.

Loppuvuonna SAK julkaisi omat näkemyksensä erityisesti työllisyyspalveluiden toimivuudesta ikääntyvien työttömien osalta. Ikääntyneet työttömät ovat moninainen joukko, joiden huomioiminen on tärkeää. Työvoimapalveluissa tulisi tarjota enemmän ikääntyville työntekijöille räätälöityjä palveluita, kuten työttömille

suunnattuja lyhyitä koulutuksia, joissa tavoitteena on aiemmin työelämässä hankitun osaamisen terävöittäminen. Lisäksi työvoimapalveluissa tulisi kiinnittää tarkempaa huomiota ikääntyvien työttömien työkykyasioihin.

SAK:n hanke ikääntyneiden työllisyyden edistämiseksi jatkuu vuodelle 2025. Vuonna 2025 keskitymme erityisesti ikääntyneiden osaamisen kehittämisen ratkaisuihin, ikäjohtamisen, työajan ja työn muokkaamisen erilaisiin ratkaisuihin sekä ikääntyneiden toimeentuloon ja palveluihin.

Samaan aikaan SAK:n hankkeen kanssa työ- ja elinkeinoministeriö TEM on käynnistänyt erillisen selvitystyön, jossa etsitään keinoja helpottaa ikääntyneiden työllistymistä. Orpon hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen kasvattaminen 80 prosenttiin pidemmällä aikavälillä. Selvityshenkilö Jari Lindström julkaisi hankkeen väliraportin lokakuussa 2024.

Väliraportissa selvityshenkilö ehdotti, että esimerkiksi kehityskeskusteluja voisi hyödyntää työurataarkastelun tekemiseen. Lisäksi selvityshenkilö kiinnitti huomiota osaamisen haasteisiin työpaikoilla, johon hän ehdotti muun muassa työpaikoilla käyttöön otettavaa mestari-kisälli-mallia. TEM:n selvityshanke jatkuu vuonna 2025 ja loppuraportti julkaistaan huhtikuussa 2025. SAK on pyrkinyt tuomaan aktiivisesti SAK:n näkökulmia selvitystyöhön.

TUTKIMUS

Työttömyyden syiden ja työnhakijoiden toimeentulo SAK:n työttömyysbarometrissa

SAK:n työttömyysbarometri lanseerattiin vuonna 2024 uutena SAK:n tiedontuotannon välineenä. Työttömyysbarometrin tarkoituksena on antaa ääni SAK:n alojen työnhakijoille. Se toteutettiin yhteistyössä A-kassan, PAM- ja JHL-kassan kanssa.

SAK:laisten alojen työttömien omien arvioiden mukaan merkittävimmät työttömyyden syyt ovat väärä ikä, kokoaikatyön puute, liian pieni palkka, hakijan terveydentila ja työnhaun kalleus. Tutkimus kertoi myös, että joka toinen alle 30-vuotias työnhakija kokee, etteivät varat riitä ruokaan tai vaatteisiin.

Työttömyysbarometrin tuloksista pidettiin esitelmää eri tilaisuuksissa, kuten esimerkiksi SAK:n työmarkkinaseminaarissa ja TEM:n Ajantasalla-tilaisuudessa. Tutkimus huomioitiin mediassa esimerkiksi Iltalehdessä, Turun Sanomissa ja Kuntalehdessä sekä Liittolehdistössä. Myös 9-luokkalaisten kansalliseen taloustaitokilpailuun tuli kysymys työttömyysbarometrin pohjalta.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

TUTKIMUS

Työnhaun tilkityt tied

Korkeakouluharjoittelija Minttu Hyötynen keräsi 12 SAK:laisen alan työnhakijan työttömyystarinat ja laati niiden analyysistä tutkimusraportin. Haastateltavien mukaan ikäsyryjä, työttömyysstressi, taloudellinen ahdinko sekä haasteet terveydentilan tai jaksamisen kanssa ovat yleisimpiä syitä työttömyyden pitkittymiselle.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

Neuvottelimme eläkeratkaisun

Hallitusohjelman mukaista eläkeuudistusta valmisteltiin koko vuosi 2024. Uudistuksessa oli kyse erityisesti eläkejärjestelmän taloudellisen kestävyiden parantamisesta ja riittävän etuustason turvaamisesta. Hallituksen linjausten mukaan valmistelun tuli löytää keinot eläkevakuutusmaksutason pitkän aikavälin vakauttamiseen sekä julkisen talouden vahvistamiseen noin 0,4 prosenttiyksiköllä suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Varsinainen eläkeuudistuksen valmistelu tehtiin kaksikantaisesti. Maan hallitus nimitti uudistusta varten myös kolmikantaisen ryhmän, joka tuki kaksikantaneuvotteluja. Työmarkkinajärjestöjen neuvottelutulos syntyi 19.1.2025 ja neuvottelutulos hyväksyttiin tammikuun 2025 aikana sekä työmarkkinajärjestöjen hallinnoissa että maan hallituksen toimesta. Maan hallituksen mukaan uudistus täytti kokonaisuutena eläkeuudistukselle asetetut tavoitteet. Vaikutus julkisen talouden vahvistamiseen jopa ylittyi, ja valtiovarainministeriön arvio eläkesopimuksen vaikutuksesta bruttokansantuotteeseen oli 0,57 prosenttia BKT:stä.

Eläkeuudistus ei sisällä suoria etuusleikkauksia eikä esimerkiksi uusia muutoksia eläkeisiin. Uudistuksessa huolehditaan eläkejärjestelmän keskeisistä tavoitteista, joita ovat muun muassa eläkkeiden riittävä taso ja kattavuus, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus, etuusperusteisuuden säilyminen ja rahoituksen kestävyys.

Eläkeuudistuksen tärkeimmät osat ovat sijoitusuudistus, vanhuuseläkerahastoinnin vahvistaminen sekä inflaatiovakauttaja. Nämä vakauttavat eläkejärjestelmää, parantavat eläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä ja vähentävät eläkemaksujen nousupainetta. Inflaatiovakauttajan tarkoitus on pienentää indeksikorotuksia silloin kun reaali-palkat alenevat eli hinnat nousevat palkkoja nopeammin. Historian perusteella inflaatiovakauttaja vaikuttaisi vain harvoin indeksikorotuksiin. Inflaatiovakauttaja otetaan käyttöön silloin, kun työeläkeindeksi kasvaisi kahden peräkkäisen vuoden tarkastelussa enemmän kuin palkkakerroin.

Perittävä työeläkemaksu on 24,4 prosenttia TyEL-palkoista vuosina 2026–2030. Työntekijöiden maksuosuudet eivät muutu. Muiden työeläkeläisten mukaisista eläkemaksuista päätetään erikseen.

Eläkesopimuksessa sovittiin, että tehdyn eläkeratkaisun mukaisia toimia tarkastellaan määräajoin ja ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2035. Tarkastelun kohteena ovat erityisesti riittävä etuustaso ja eläkejärjestelmän rahoituksellinen kestävyys.

Eläkesopimuksessa oli myös ehdotuksia valtiovalle muun muassa mielenterveysongelmien ehkäisyn ja hoidon keinojen selvittämisestä ja työterveyshuollon kehittämisestä.

Hallitus nimesi kolmikantaisen työryhmän valmistelevaan hallituksen esitystä järjestöjen sopimuksen pohjalta. Työryhmän toimikausi on 13.2.2025–31.2.2026.

Ammatillisesta koulutuksesta leikattiin

Vuonna 2024 Orpo-Purran hallitus päätti leikata ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa. Leikkaus kohdistui erityisesti aikuiskoulutukseen, mutta sillä on negatiivisia vaikutuksia myös nuorten koulutukseen. Hallituksen päättämät koulutusleikkaukset vaikeuttavat merkittävästi työntekijöiden mahdollisuuksia vaihtaa alaa tai päivittää osaamistaan. Leikkaukset osuvat myös oppisopimuskoulutukseen.

Leikkaukset kohdentuivat erityisesti toisen asteen tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneisiin aikuisiin ja heille järjestettävään ammatilliseen koulutukseen. Aikuiset suorittavat erityisesti ammatti- ja erikoisammattitutkintoja ja niiden osia. SAK vastusti leikkauksia ja pyrki perumaan ne. Leikkausten estämiseksi yhteistyötä tehtiin laajasti työelämää ja koulutuksenjärjestäjiä edustavien järjestöjen kanssa. Lukuisten järjestöjen yhteinen kannanotto, jossa SAK oli mukana, kaikui kuuroille korville.

Vuorotteluvapaa lakkautettiin

Orpon-Purran hallitus lakkautti vuorotteluvapaan 1.8.2024 alkaen. Näin työntekijöiden mahdollisuudet työuran aikaisiin opintoihin vähenivät entisestään. Valtiovarainministeriö laski sekä aikuiskoulutustuen että vuorotteluvapaan lakkauttamiselle epätodellisia työllisyysvaikutuksia. Arvioinneissa ei otettu huomioon

osaamisen parantamiseen liittyvää pitkän aikavälin työllisyysmahdollisuuksien lisäämistä tai työttömän työnhakijan työllistymistä vuorotteluvapaan sijaisena. SAK vastusti heikennyksiä ja antoi niistä lausuntoja ministeriön lisäksi myös eduskunnan valiokunnille.

Myös aikuiskoulutustuki lakkautettiin

Orpo-Purran hallitus lakkautti aikuiskoulutustuen, eikä tukea saanut enää elokuun 2024 jälkeen alkaviin opintoihin. SAK ja muut palkansaajajärjestöt tekivät vaikuttamistyötä loppuun asti estääkseen tuen lakkauttamisen kokonaan. SAK olisi ollut valmis kehittämään tukea niin että se kohdentuisi entistä paremmin matalasti koulutetuille ja muille sitä eniten tarvitseville. SAK toi kantojaan aktiivisesti esille sekä ministeriössä tapahtuvan valmistelun että eduskuntakäsittelyn aikana. Palkansaajajärjestöillä oli yhteinen näkemys tuen tärkeydestä ja vaikuttamista tehtiin myös yhteisillä kannanotoilla.

Sosiaali- ja työministeriön alainen työryhmä perustettiin etsimään korvaavia toimia aikuiskoulutustuen tilalle, mutta tilalle ei tullut mitään korvaavaa tukimuotoa. Palkansaajien esityksiä ei siellä kuunneltu eikä niitä päätynyt työryhmän esityksiin. Esitykset painottuivat yleisesti aikuiskoulutuksen kehittämiseen ilman konkreettisia parannuksia.

SAK ehdotti omaa mallia aikuiskoulutuksen tukemiseksi keväällä 2025.

4

Tasa-arvoinen, mielekkäs ja turvallinen työ kaikille

4.1.

Työtä tasa-arvon puolesta

Uusi samapalkkaisuusohjelma

Samapalkkaisuusohjelmia on toteutettu vuodesta 2006 lähtien hallituskausittain. Sukupuolten välinen palkkaero on kaventunut ohjelmien aikana hyvin hitaasti. Vuonna 2024 se oli keskimäärin 15,4 prosenttia. Nykyisen hallituskauden aikaisen samapalkkaisuusohjelman sisältöä suunniteltiin lähes koko vuosi 2024. Suunnitteluryhmässä edustettuina olivat työmarkkinakeskusjärjestöjen edustajat sekä edustajat STM:stä, TEM:stä ja OKM:stä. STM toimii ohjelman vetäjänä.

Nykyisen hallituskauden ohjelman tavoitteeksi asetettiin palkkaeron kaventuminen enintään 14,5 prosenttiin. Ohjelmaan sisältyy muun muassa

- EU:n palkka-avoimiusdirektiivin kansallisen täytäntöönpanon seuranta ja tarvittaessa keskusjärjestöjen yhteinen ohjeistus.
- Suomalaisen työelämän voimakasta sukupuolittumista eli segregoitumista selvitetään ja seurantatietoja hyödynnetään alueellisesti sekä varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa.
- Työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmien ja samapalkkaisuusohjelmien yleisyyttä ja laatua pyritään parantamaan.
- Ohjelma järjestää myös laajan kampanjan perhevapaiden ja hoivavastuun tasapuolisemmaksi jakautumiseksi.

Uutta ohjelman sisällössä on se, että ensimmäistä kertaa siihen sisällytettiin liittotason mukaanotto. Tämä kirjattiin ohjelmaan siten, että yksityistä sektoria edustavien valtakunnallisten työnantajien ja työntekijöiden liittojen välillä käydään keskustelu siitä, millä osallistumistavoilla ja toimenpidealueilla liitot voivat olla jatkossa mukana samapalkkaisuusohjelmissa. Liittotason mukaanotto ohjelmaan on ollut erityisesti palkansaajapuolen toive, koska katsomme, että tehokkaimmat samapalkkaisuutta edistävät toimet voivat tapahtua liittotason neuvotteluissa osana työehtosopi-

muksia ja muita toimialakohtaisia toimenpiteitä. Kuten aiemmissakin ohjelmissa, kauden lopussa on tarkoitus tehdä arviointi ohjelman toteutumisesta sekä lisäksi taloustieteellinen vaikuttavuusanalyysi samapalkkaisuuden kehityksestä Suomessa.

Ohjelma löytyy STM:n sivuilta

Samapalkkaisuusohjelma 2024–2027:
Hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen ohjelmalliset toimenpiteet - Valto

SAK ehdotti yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan laajentamista työelämään

SAK osallistui Orpon pyöreän pöydän keskusteluun yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämisestä. Keskustelun taustalla olivat julkisuuteen tulleet hallituspuolueiden poliitikkojen rasistiset kirjoitukset. Valtioneuvosto reagoi niihin julkaisemalla tiedonannon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa eli niin sanotun rasismitiedonannon.

Pyöreän pöydän keskustelussa SAK:n päävies-ti oli, että yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistäminen vaatii konkreettisia toimia – ei pelkkiä korulauseita. SAK nosti esiin ehdotuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan laajentamis-ta työelämään syrjittyjen oikeussuojan parantamiseksi. Lautakunnalle pitäisi säätää myös oikeus määrätä hyvi-tys syrjitylle. SAK nosti esiin myös toisen konkreettisen keinon uhrien aseman parantamiseksi. Tämä keino on ammattiliittojen itsenäinen kanneoikeus työelämään, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvissä asioissa.

Suomi ratifioi yleissopimuksen väkivallan ja häirinnän poistamiseksi

Suomi ratifioi toukokuussa 2024 ILO:n yleissopi-muksen no 190 väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä. Yleissopimuksen tarkoituksena on

suojella työntekijöitä ja muita työelämässä toimivia henkilöitä väkivallalta ja häirinnältä. Yleissopimuksessa jäsenvaltio sitoutuu myös varmistamaan oikeuden työhön ja ammattiin liittyvään tasa-arvoon ja yhden-vertaisuuteen kaikille työntekijöille.

SAK on jo pitkään kehottanut Suomea ratifioi-maan yleissopimuksen. SAK on muun muassa yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa antanut asiasta useita lausuntoja työ- ja elinkeinoministeriölle. SAK onkin tyytyväinen, että Suomi vihdoinkin ratifioi so-pimuksen ja saattaa sen voimaan. Yleissopimus tulee voimaan Suomessa 7.6.2025.

SAK mukana edistämässä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisyä

Joulukuussa 2023 työnsä aloittanut sosiaali- ja terveysministeriön alainen Työelämän tasa-arvo ja perhevapaat -työryhmä jatkoi työtänsä vuonna 2024. Työryhmän tehtävänä oli keksiä tehokkaampia keinoja ehkäistä raskaus- ja perhevapaasyrjintää työelämässä, selvittää vanhemmuuden kustannusten tasaisempaa jakautumista sekä seurata perhevapaauudistuksen tuloksia, jatkaa työtä perhevapaiden tasaisemman jakautumisen puolesta sekä edistää isien perhevapai-den käyttöä.

SAK pyrki edistämään raskaus- ja perhevapaasyr-jinnän ehkäisyä moninaisin keinoin. SAK järjesti yhdes-sä muiden palkansaajajärjestöjen, Mothers in Business -järjestön ja Monimuotoiset perheet -verkoston

kanssa keskustelutilaisuuden raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä. Tilaisuudessa nostimme esiin syrjintää kokeneiden kokemuksia sekä toimimme esiin tarvittavia lainsäädäntömuutoksia.

SAK ehdotti työryhmän työn aikana yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa tehokkaita keinoja puuttua muun muassa määräaikaisten työsuhteita koskevaan raskaus- ja perhevapaasyrjintään, perhevapaita käyttävien suojan parantamista säätämällä käännetystä todistustaakasta perhevapaalta paluun jälkeen sekä syrjintään todetun työnantajan hyvitykseen liittyviä parannuksia syrjintää kokeneen näkökulmasta.

Työryhmän työ päättyi helmikuussa 2025. SAK jätti yhdessä STTK:n kanssa työryhmän loppuraporttiin eriyvän mielipiteensä, koska loppuraportissa esitetyt toimet ovat pääosin kosmeettisia, eivätkä johda raskaana olevien tai perhevapaita käyttävien turvan merkittävään paranemiseen työmarkkinoilla. Lisäksi hallituksen toimet ja tavoitteet raskaus- ja perhevapaasyrjinnän osalta ovat ristiriitaisia. Samalla kun hallitus pyrkii keksimään keinoja raskaus- ja perhevapaan syrjinnän ehkäisyyn, se vie eteenpäin lainsäädäntöä, joka todennäköisesti lisää raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Näistä esimerkkinä määräaikaisten työsuhteiden solmimisen helpottaminen sekä henkilöperustaisen irtisanomisen helpottaminen.

Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on merkittävä ongelma suomalaisessa työelämässä. Tasa-arvovaltuutetun saamien yhteydenottojen perusteella erityisen alttiita syrjinnälle ovat epätyypillisissä työsuhteissa, kuten määrä- ja osa-aikaisina työskentelevät naiset.

Tyypillisesti raskaus- ja perhevapaasyrjintä liittyy määräaikaisten työsuhteiden jatkamatta jättämiseen, työnhakuun, perhevapaalta palaamisen tai raskauden tai perhevapaan ajan palkkaan ja työsuhte-etuihin (Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022).

Palkka-avoimuutta lisääviä säännöksiä valmistellaan EU:n direktiivin pohjalta

Palkka-avoimuusdirektiivi hyväksyttiin EU:ssa vuonna 2023. Direktiivin tarkoitus on vahvistaa samapalkkaisuusperiaatteen toteutumista naisten ja miesten välillä lisäämällä palkka-avoimuutta ja tähän liittyviä täytäntöönpanomekanismeja. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin edellyttävät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 7. päivänä kesäkuuta 2026. Direktiivin täytäntöönpanoon liittyen Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus edistää palkka-avoimuutta EU-direktiivin minimisäännösten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut asiaansa kolmikantaisen työryhmän direktiivin kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi. SAK osallistuu työryhmän työhön.

Palkka-avoimuusdirektiivissä on paljon hyvää, mutta se ei riitä poistamaan kaikkia palkkaukseen liittyviä tasa-arvo-ongelmia Suomesta. SAK on jo aiemmin esittänyt perusteettomien palkkaerojen ja palkkasyrjinnän poistamiseksi palkka-avoimuuden lisäämistä siten, että palkat olisivat työpaikalla kaikkien työntekijöiden tiedossa.

4.2

Terveellinen työympäristö

Työsuojelussa täsmennyksiä syöpävaarallisiin aineisiin ja raskauden suojeluun sekä asbestisääntelyn valmistelua

Huhtikuussa 2024 laajennettiin joitakin syöpävaarallisten aineiden sekä lisääntymisterveydelle vaarallisten tekijöiden säädöksiä. Haitallisten aineiden listauksia ja työpaikojen luettelointivelvoitteita täydennettiin niin, että työnantajan on vuosittain ilmoitettava Työterveyslaitoksen ylläpitämään sähköiseen ASA-rekisteriin altistumistiedot syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista tai perimää vaurioitavista tekijöistä. Uutena asiana työnantajan on pidettävä luetteloa myös lisääntymisterveydelle vaarallisista tekijöistä. Eräitä sitovia kemikaalien raja-arvoja tiukennettiin. Uudistuksien perusta tulee EU-lainsäädännöstä (syöpävaarallisten aineiden direktiivipäivitykset sekä raskaussuojelun direktiivi).

Uudistuneet säädökset parantavat työntekijöiden suojelua useilla teollisuuden ja rakennusalan työpaikoilla sekä kaivoksilla. Niillä on vaikutusta myös osassa huoltoalan työtehtävissä, sairaaloissa, pelastustoimessa sekä joissakin palvelualojen työtehtävissä.

Huhtikuussa 2024 päivitettiin myös raskaussuojelun asetusta. Työnantajan on luetteloitava lisäänty-

miselle vaaralliset aineet ja niille altistuneet työntekijät sekä tiedotettava asiasta. Luettelo kootaan kalenterivuositain, ja sitä säilytetään työpaikalla viiden vuoden ajan. Työntekijöiden altistumista on seurattava ja se ei saa ylittää sitovia raja-arvoja. Uutena asiana on huomioitava myös äsken synnyttäneet ja imettävät työntekijät.

Uuden asetuksen vaarallisiin tekijöihin on lisätty joitakin fysikaalisia altisteita, fyysisiä riskejä sekä työn kuormittavuuteen liittyviä tekijöitä. Raskaana olevat eivät saa lainkaan altistua lyijylle eikä heidän tule työskennellä maanalaisissa kaivoksissa, sukellustehtävissä tai korkeassa ylipaineessa. Yötyöhön ei ole velvollisuutta, jos työolosuhteet tuntee lääkäri kirjoittaa asiasta lääkärintodistuksen.

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin myös eräiden muiden haitallisten aineiden raja-arvojen päivityksiä sekä asbestidirektiivin uudistamisesta seuraavia säädösmuutoksia.

Työsuojeluhenkilörekisterilakia muutettiin

Vanhan ja vielä voimassa olevan työsuojeluhenkilörekisteriä koskevan lain mukaan työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää hoitaa sosiaali- ja terveysministeriö

STM. Lain mukaan STM voi antaa rekisterin ylläpitämisen työmarkkinakeskusjärjestöjen ylläpitämälle Työturvallisuuskeskukselle (TTK). Työturvallisuuskeskus onkin käytännössä ylläpitänyt rekisteriä sen olemassaolon alusta alkaen. Työnantajien kuuluu ilmoittaa rekisteriin työpaikan työsuojeluyhteistoiminnan osapuolet yhteystietoineen. Rekisterin kautta TTK lähettää työpaikoille tietoa koulutuksista, oppaista, ohjeista ja erilaisista työkaluista, joiden tarkoitus on auttaa työpaikkoja käytännön työsuojelutyössä. Työsuojeluvantaviranomainen myös hyödyntää tietoja osaltaan. Rekisterin tarkoituksena on myös palvella ammattiliittoja ja työnantajajärjestöjä niiden suunnitellessa ja järjestäessä työsuojelukoulutusta. Myös muut työsuojelutahot voivat hyödyntää rekisteristä saatavia tietoja.

Vuosien saatossa uudistuneen muun sääntelyn mukaan aiempi rekisterin niin sanottu kaksoispitäjäys ei ole enää mahdollista, vaan sen on oltava nimettyä yhden organisaation vastuulle. Lain uudistamista käsiteltiin kolmikantaisesti STM:n alaisessa työturvallisuusmääräyksiä käsittelevässä neuvottelukunnassa. Siellä valmistui esitys laiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä, ja sen olisi tarkoitus astua voimaan 2.4.2026. Lakiesityksellä ei ole suoraa yhteyttä Orpon-Purran hallitusohjelmaan.

Lakiteknisesti uudistuksella on tarkoitus antaa rekisteriä koskeva julkinen hallintotehtävä kokonaisuudessaan ja yksinomaan Työturvallisuuskeskukselle, jota työryhmä SAK mukaan lukien kannatti. Lakiesitykseen tuli käsitelyssä myös muita muutoksia. Työnantajien velvoite ilmoittaa työsuojelun yhteistoiminnan osapuolet rekisteriin koskee esityksessä vain vähintään kymmenen työntekijän työpaikkoja. Sitä pienemmillä työpaikoilla ilmoittaminen on vapaaehtoista.

SAK ei kannattanut tuota rajausta. Lain valmistelun aikana kävi ilmi, että voimassa ollut lakia on laajasti tulkittu niin, että velvoite koskee vain vähintään kymmenen työntekijän työpaikkoja ja rekisteristä puuttuu valtaosa sitä pienemmistä työpaikoista.

Alkuvuodesta 2025 esitys oli eduskunnan käsitteilyvaiheessa.

Psykososiaalisen kuormituksen lakihanke jumittautui ministeriöön

SAK:ssa nähtiin jo viisi-kuusi vuotta sitten, että työturvallisuuslainsäädäntö ei kerro riittävän selkeästi terveyttä vaarantavien työn psykososiaalista kuormitusta koskevien vaarojen ennaltaehkäisevistä velvoitteista. Kyseessä on työelämässä esiintyvä mittava kuormitustekijä, joka aiheuttaa työssä jaksamisen ongelmia ja työkyvyttömyyttä. SAK oli aloitteellinen yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa työnantajakeskusjärjestöjen suuntaan. Työmarkkinakeskusjärjestöt esittivät Sosiaali- ja terveysministeriölle vuonna 2021, että työturvallisuussäännöksiä valmistelevalle kolmikan-

taisen neuvottelukunnan (TTN) yhteyteen perustetaan työn kuormituksen hallintaan keskittyvä kolmikantainen määräaikainen jaosto. Sen tehtävänä olisi aiheeseen liittyvän työsuojelusäännösten ja ohjeistuksen tarkastelu ja kehittämistarpeiden arviointi

TTN asetti kolmikantaisen Työkuormituksen hallinta- jaoston toimikaudeksi 15.10.2021– 31.12.2022. Tehtävänä oli selvittää ja koota työn kuormituksen hallintaan ja työhyvinvoinnin tukemiseen liittyvien työsuojelua koskevien säännösten, ohjeiden sekä oppaiden muodostama kokonaisuus ja arvioida niiden päivitys- ja kehittämistarve. Työkuormituksen hallinnan osalta tehtävä oli keskittyä psykososiaaliseen kuormitukseen.

Jaoston toimeksianto täydennettiin maaliskuussa 2022 siten, että jaosto otti työssään huomioon myös pääministeri Marinin hallituksen 11.2.2022 antaman työllisyystoimiin sisältyvän kirjausten psykososiaalisen kuormituksen sääntelyn täsmentämisestä. Tämän vuoksi jaoston toimikausi pidennettiin 31.12.2023 saakka. Myöhemmin jaoston toimikautta pidennettiin 30.6.2024 asti. Jaoston tehtävät toteuttivat osaltaan pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan työntekijöiden psykososiaalisen kuormituksen hallintaa tehostetaan selkiyttämällä ja kokoamalla yhteen asiaa koskevia säännöksiä sekä syventämällä työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyötä.

Jaoston valmistelutyö päättyi kesäkuussa 2024. Tuolloin valmistui luonnos hallituksen esitykseksi työturvallisuuslain eräiden pykälien täsmentämisestä sekä ehdotus valtioneuvoston asetukseksi työn psykososiaalisista haitta- ja vaaratekijöistä. Ne käsiteltiin TTN:ssä

marraskuussa 2024. SAK kannattaa esitysten voimaan saattamista. Ne selkiyttäisivät ja täsmentäisivät sitä, mitä työturvallisuuslaki tarkoittaa kyseisen terveysvaaran hallitsemiseksi. Työnantajat vastustavat esityksiä. Poliittista päätöstä valmistelun jatkamisesta ei ole tehty.

Kannanotto tekoälyn käyttöön työelämässä

Tekoälyn lisääntyminen muokkaa työtä ja arkea merkittävästi, sillä se tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Tekoälyä hyödyntävät ohjelmistot, automaatio ja koneoppiminen parantavat tuottavuutta ja tehokkuutta monilla aloilla, mutta samalla ne vaativat työntekijöiltä uusia taitoja ja sopeutumiskykyä. Arjessa tekoäly helpottaa monia tehtäviä, kuten tiedonhakua ja viestintää, mutta herättää myös kysymyksiä yksityisyydestä ja turvallisuudesta.

EU:n tekoälyasetus tuli voimaan 2024 ja sitä aletaan soveltaa vuoden 2025 aikana. EU pyrkii asetuksella vastaamaan uusiin riskeihin. Tavoitteena on varmistaa, että tulevat tai käyttöön otettavat tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia, läpinäkyviä ja ne kunnioittavat perusoikeuksia.

Suomen työmarkkinakeskusjärjestöt alkoivat laatia yhteistä kannanottoa tekoälyn käytöstä työssä ja työpaikoilla. Tarkoituksena oli kiinnittää huomiota tekoälyn järkevään hyödyntämiseen, jolloin se voi palvella sekä työntekijöiden että työnantajien tarpeita ja pyrkimyksiä. Yhteinen paperi valmisteltiin syksyn 2024 aikana ja se julkaistiin maaliskuussa 2025.

SAK:n Hyvän työn kierros jalkautui eri puolille Suomea

SAK jalkautui loka- ja marraskuussa kahdeksalle paikkakunnalle puhuakseen Hyvästä työstä.

Valitettavasti työelämän laatuksymyksiä ei voinut käsitellä ilman, että käytiin läpi, millä kaikilla eri keinoilla Suomen hallitus on heikentänyt ja suunnittelee heikentävänsä lisää suomalaisten palkansaajien työelämää. Hallituksen leikkauksien määrä ja tahti tuli tuskin kenellekään yllätyksenä.

Katsetta nostettiin työelämän laatuun. SAK:n tuoreet hyvän työn mittarin tulokset kertoivat työelämän laadun tarvitsevan nyt erityistä huomioita, koska kaiken paitsi kiireen tuntu olivat menneet huonompaan suuntaan. Ratkaisuksi tarjottiin esimerkiksi parempaa vuoropuhelua ja koulutusta.

Tilaisuudessa esiteltiin myös Sata tapaa tehdä yhdessä -julkaisu, johon on kerätty työpaikoilta konkreettisia tapoja tehdä asioita yhdessä.

Hyvän työn kierrokseen kuului jäsenille tarkoitettujen tilaisuuksien lisäksi myös yrityksille ja sidosryhmille erityisesti tarkoitettut avoimet ja maksuttomat tapahtumat. Niissä käytiin läpi konkreettisia työkaluja yritysten ja organisaatioiden arjen ja tuottavuuden parantamiseksi.

Tilaisuuksissa mukana olleet Metsä Groupin työnantajien ja työntekijöiden edustajat kertoivat, miten he loivat yhdessä vuorotyön yksilöllisen työaikamallin. Malli tukee työkykyä, työelämässä pidempään jaksamista ja työajan sopeuttamista elämäntilanteeseen.

Käytännön työkaluna tapahtumassa esiteltiin TYÖ2030 -kehittämishjelman Tulevaisuusvuoropuhelu-menetelmä. Sen tavoitteena on lisätä organisaatioiden kykyä onnistua muutoksissa ja ennakkoinnissa.

Hyvän työn kierroksen alustuksissa esiteltiin myös SAK:n tuoreen Hyvän työn mittarin tulokset, jonka jälkeen alustajat keskustelivat, miten Suomeen saataisiin maailman paras työelämä.

TUTKIMUS

Hyvän työn mittari kertoi työelämän muutoksesta

SAK on seurannut Hyvän työn -mittarilla liittojensa työssäkäyvien jäsenten työelämän laatua vuodesta 2014 alkaen. Mittarin avulla työelämän kehitystä seurataan kymmenen eri laatuksiteerin kautta.

SAK:n Hyvän työn mittari kertoi ensimmäisten suomalaisten tutkimusten joukossa työelämän laadun heikentyneen tämän hallituskauden aikana. Tutkimuksen tuloksia hyödynnettiin esimerkiksi SAK:n Hyvän työn kiertueella. Raportin tuloksista uutisoivat esimerkiksi Helsingin Sanomat.

TUTUSTU
TUTKIMUKSEEN ▶

Kiertue

- TAMPERE 15.10.
- TURKU 23.10
- HÄMEENLINNA 24.10.
- ROVANIEMI 25.10
- HELSINKI 29.10
- OULU 31.10.
- LAPPEENRANTA 5.11.
- JOENSUU 15.11.

SAK tutkii ja selvittää

TUTKIMUS

SAK:n jäsentutkimus 2024 – Arvot ja asenteet

SAK:n jäsentutkimuksessa tarkastelimme nais- ja miesvaltaisten alojen vastaajien arvioita työelämästä ja elämän arvoista. Tarkasteltavana olevista asioista lähes 90 prosenttia on sellaisia, joissa ei havaittu juurikaan mielipide-eroja nais- ja miesvaltaisten alojen välillä. Esimerkiksi käsitykset hyvästä työelämästä yhdistivät jäsenistöä laajasti.

Eroja löytyi eniten asenteissa. Tutkimus vahvisti oletuksen, että miesten ja naisten arvomaailmat ovat eriytyneet erityisesti tasa-arvon toteutumisen ja ilmastokysymykseen reagoinnin suhteen.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

TUTKIMUS

SAK:n duunariköyhyystutkimus

SAK:laisten liittojen työssäkäyvistä jäsenistä 12 prosenttia on suuressa ja 23 prosenttia melko suuressa palkkaköyhyyseriskissä. Tämä tarkoittaa elämiseen riittämättömän palkan lisäksi, sitä että he työskentelevät muita useammin pienten työnantajien palveluksessa, kohtaavat muita useammin käskyttävää johtamista ja kokevat työn henkisesti erityisen raskaaksi. Palkkaköyhyydessä elävät ovat useimmiten myös velkaantuneita ja heidän terveydentilansa on muihin verrattuna huonompi.

Palkkaköyhyys-tutkimuksessa syvennettiin tietoa siitä, miten palkkaköyhyyteen suhtaudutaan työpaikoilla. Tutkimuksesta selvisi, millaisilla työpaikoilla palkkaköyhyysoongelmaan on puututtu, ja millaisilla ei. Tutkimuksen pohjalta laadimme ehdotuksia palkkaköyhyysongelman ratkaisemiseksi työpaikalla, kuten tuottavuuden parantaminen osaamispankin tai työntekijöiden osallisuuden lisäämisen avulla. Palkkaköyhyyden ratkaisusta pidettiin webinaari SAK:laisten liittojen henkilöstölle.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

TUTKIMUS

Laki -ja sopimusrikkomukset työpaikoilla

Syyskuun 2024 luottaripaneelissa SAK:n alojen luottamushenkilöistä 30 prosenttia arvioi, että heidän työnantajansa on rikkonut viimeisen 12 kuukauden sisällä työehtosopimusta tai lakia. Vastaava luku vuonna 2022 oli 32 prosenttia ja vuonna 2016 se oli 28 prosenttia. Luottaripaneelin tuloksista uutisoi esimerkiksi Kauppalehti.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

TUTKIMUS

Kehityskeskustelujen rooli työpaikoilla

SAK:n luottamushenkilöpaneelissa tarkasteltiin kehityskeskustelujen roolia luottamushenkilöiden kokemuksen mukaan. SAK:n alojen luottamushenkilöistä 70 prosenttia kertoo, että työnantaja on käynyt kehityskeskustelun edustamiensa työntekijöiden kanssa. Paneelituloksia käytimme esimerkiksi Lindströmin työryhmän vaikuttamistyössä ja blogikirjoituksessa.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

TUTKIMUS

Kesätyöpaikkakysely

Kesätyöpaikkoja on tarjolla viime vuotta enemmän yksityisissä palveluissa ja kuljetusalalla. Tilanne vaihtelee kuitenkin aloittain ja kaikkiaan kesätyöpaikkoja on tarjolla hieman viime kesää vähemmän, käy ilmi SAK:n luottamushenkilöille tekemästä kyselystä.

Kesätyöpaikkakyselyn tuloksista uutisoi MTV3.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

TUTKIMUS

Koulutus ja osaaminen SAK:laisilla aloilla

SAK:laisilla aloilla useimmiten lisäkoulutustarve liittyy uuden teknologian käyttöönottoon tai työturvallisuuteen. Etenkin yksityisellä palvelualalla lisäkoulutustarve liittyy muihin alojen useammin työntekijöiden kielitaitoon.

TUTUSTU TUTKIMUKSEEN ►

5

Vaikuttaminen Suomessa ja maailmalla

5.1.

SAK:n aluetoiminta

SAK:n aluetoiminta koostuu järjestöllisestä toiminnasta, alueellisesta edunvalvonnasta sekä oppilaitosyhteistyöstä.

Järjestöllinen toiminta alueilla keskittyi alkuvuonna ennen kaikkea yhteiseen Painava Syy -kampanjointiin. Alueellisen edunvalvonnan kärjet liittyivät työsuojeluun ja työterveyteen, maahanmuutto- ja työlupalinjauksiin, elinkeinopolitiikkaan, alueelliseen työllisyyspolitiikkaan, aluekehitykseen ja rakennerrahastoihin sekä koulutuspolitiikkaan.

Organisaatiouudistuksen myötä valmistauduimme loppuvuodesta toimimaan jatkossa maanlaajuisesti viiden sijasta neljällä toiminta-alueella. SAK:lla on jatkossakin valmius toteuttaa järjestöllisiä toimia koko maassa. Aluetoimikunnat kokoavat jäsenliittojen aktiivit yhteiseen tiedonvaihtoon ja koordinaatioon. SAK:n paikallisjärjestöt, joiden jäseninä on alueen ammattiosastoja, ovat itsenäisiä yhdistyksiä. Niiden toimintaa tuettiin koulutuksilla, osallistumalla kokouksiin sekä toimintatuilla.

■ Uusimaa

SAK:n Uudenmaan aluetoimikunta tapasi säännöllisesti läsnä kokouksissa. Työelämän pelisääntöjä pidettiin esillä alueen isoissa messutapahtumissa. Oppilaitosvierailuja toteutettiin edellisvuotta aktiivisemmin alue- ja järjestöasiantuntijan toimesta.

Osana SAK:n Työelämän pelisäännöt -viikon toimia paikallisjärjestöt luovuttivat vetoomuksen kuntien/kaupunkien päättäjille tai sivistystoimelle työelämäpainotteisen perusopetuksen (TEPPO) aloittamiseksi. Uudellamaalla tämä toteutettiin Järvenpäässä. Pääkaupunkiseudulla opetus on otettu laajimmin käyttöön perusopetuksessa ja olemme tukeneet toimintaa aktiivisesti.

Samassa Joukkueessa -jalkapalloturnaus järjestettiin Myyrmäki-hallissa ja turnaukseen osallistui 12 joukkuetta.

Pirkanmaa

SAK:n Pirkanmaan aluetoimikunta kokoontui vuoden 2024 aikana neljä kertaa. Kokouksissa käsiteltiin laajasti aluetoiminnan painopisteitä, kuten Painava Syy-projektia, eduskuntavaaleja ja tulevia työehtosopimusneuvotteluja.

Toimintakauden aikana alueen liitot osallistuivat aktiivisesti yhteisiin hankkeisiin, joiden tavoitteena oli vahvistaa paikallista edunvalvontaa ja työelämän oikeudenmukaisuutta. Yhteistyö projekteja, kuten #Voi-tollaTyöhön-kampanja, tarjosi alueen toimijoille uusia keinoja vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

SAK:n aluetoiminta Pirkanmaalla perustui tiiviiseen yhteistyöhön sidosryhmien kanssa. Alueen toimijat osallistuivat aktiivisesti maakunnan ja paikallisten toimielinten toimintaan, kuten maahanmuuttoasioihin, työsuojelukysymyksiin ja aluekehitykseen. Pirkanmaan TE-palveluiden uudistustyössä SAK:n edustajat olivat keskeisessä roolissa strategisen kumppanuuden rakentamisessa.

Viestintä oli tärkeässä roolissa SAK:n toiminnassa Pirkanmaalla. Alueella panostettiin monikanavaiseen viestintään, jolla vahvistettiin SAK:n sanomaa ja näkyvyyttä. Sosiaalinen media, yleisönosastokirjoitukset ja aluetoimijoiden aktiivinen osallistuminen keskusteluihin lisäsivät ammattiliittojen tavoitavuutta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Häme

SAK:n Hämeen aluetoimikunta kokoontui neljä kertaa vuoden 2024 aikana. Aluetoimikunta käsittelee kokouksissaan monipuolisesti työelämän ja alueellisen kehityksen ajankohtaisia aiheita, kuten työehtosopimusneuvotteluja ja alueellista työllisyystilannetta.

Essu-alueen aluetoimitsijat ovat kokoontuneet säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi maanantaisin on ollut toimitsijoiden koordinaatiotsekkejä työtaistelujen ja mielenosoituksen vuoksi. Hämeen toimitsijat ovat kokoontuneet myös noin kuusi kertaa vuodessa.

Paikallisjärjestöjen puheenjohtajien palaverit on juurrutettu omaksi alueelliseksi toiminnaksi, joka alkoi pandemian alussa. Kokouksissa on ollut esillä alueellisesti merkittävät aiheet ja ongelmat sekä tapahtumat. Alue- ja järjestöasiantuntija tuo SAK:n ja liittoperheiden asiat kokoukseen.

Hämeessä on edustus sekä Kanta- että Päijät-Hämeen maakunnan yhteistyöryhmissä (MYR). Lisäksi Kanta-Hämeen Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä alue- ja järjestöasiantuntijalla on puhe- ja läsnäolo-oikeudet hänen toimiessaan Kanta-Hämeen MYR:n varapuheenjohtajana. Aluetoimikunnan kokouksissa maakuntajohtajat ovat esitelleet maakuntien tilaa sekä tulevaisuuden näkymiä.

Alue- ja järjestöasiantuntija toimii myös Hämeen maahanmuuttoasiain toimikunnassa, jossa käsitellään esimerkiksi työlopulinjauksia. Toimikunnassa olemme onnistuneet estämään elintarvikealan saatavuushar-

kinnan vapauttamisen ja palauttamaan rakennusallalle saatavuusharkinnan. Lisäksi alue- ja järjestöasiantuntija on osallistunut Hämeen TY-neuvottelukuntaan, jossa käsitellään alueen työllisyyskysymyksiä. Keskusteluissa on pohdittu TE24-uudistuksen vaikutuksia ja TY-neuvottelukuntien tulevaisuutta.

AVI-yhteistyössä olemme edistäneet strategian mukaisia tavoitteita, kuten osaamisen päivittämistä ja monipuolistamista sekä työolosuhteiden turvallisuuden ja terveellisyiden kehittämistä.

Lahdessa järjestettiin Etelä-Suomen alueen oppilaanohjaajien sekä historian ja yhteiskuntaopin opettajien työelämäpäivän. Tapahtumassa lanseerasimme SAK:n työelämän pelisäännöt, jotka ovat esillä myös VaKa-messuilla, rekrytointimessuilla ja yrityskylissä. Lisäksi Hämeen ohjaamoihin on lanseerattu työelämän pelisäännöt. Oppilaitos käyntejä on myös tehty.

Type-tupa-webinaarin työelämän pelisäännöistä järjestimme 26.9.2023 yhteistyössä SAK:n ja LUT-yliopiston kanssa. Tapahtumaan osallistuivat Lahden, Orimattilan ja Hartolan työllisyyspalvelut, Jokioisten kunta, JHL ja Avainsäätiö.

Alue- ja järjestöasiantuntija sekä aktiivimme tuottivat laadukasta sisältöä, kuten blogikirjoituksia ja yleisönosastokirjoituksia, joissa he käsitelivät työelämän ajankohtaisia teemoja ja SAK:n tavoitteita alueellisesta näkökulmasta. Lisäksi aluetoimikuntien jäsenet olivat aktiivisesti mukana sosiaalisen median viestinnässä.

Varsinais-Suomi

Aluetoimikunnan kokouksia on pidetty myös yhteiskokouksina Satakunnan aluetoimikunnan kanssa. Livekokouksia on pidetty säännöllisesti esimerkiksi järjestämällä syksyisin aktiiviristeily.

#StopNyt -suurmielenosoitus järjestettiin 1.2.2024 Helsingissä Senaatintorilla. Lounais-Suomesta olimme liikkeellä peräti 22 bussilla.

SAK:n läntisten aluetoimikuntien yhteinen Teams-kokous pidettiin 25.11.2024. Tiedotimme Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan aluetoimikuntia uusista käytännön järjestelyistä alueilla. Aluetoimikuntien puheenjohtajat saivat tehdä samalla kukin vuorollansa yhteenvedon päättävän kauden asioita. Keskustelimme myös ajankohtaisesta tes-neuvottelusta ja tiedotimme liittoperheen yhteisistä tes-tavoitteista ja koordinaatiosta.

Satakunta

Aluetoimikunnan kokouksia on pidetty myös yhteiskokouksina Varsinais-Suomen aluetoimikunnan kanssa. Livekokouksia on pidetty säännöllisesti muun muassa aktiiviristeilyllä syksyisin.

Kesäkokous pidettiin Loimaalla Maatalousmuseo Sarkassa 17.8.2024. Puhujana oli Teollisuusliiton puheenjohtaja Riku Aalto.

#StopNyt -suurmielenosoitus järjestettiin Helsingissä Senaatintorilla 1.2.2024. Lounais-Suomesta olimme liikkeellä peräti 22 bussilla.

Teams-kokouksia on pidetty myös. SAK:n läntisten aluetoimikuntien yhteinen Teams-kokous pidettiin 25.11.2024. Tiedotimme Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan aluetoimikuntia uusista käytännön järjestelyistä alueilla. Aluetoimikuntien puheenjohtajat saivat samalla tehdä kukin vuorollansa yhteenvedon päättävän kauden asioita. Keskustelimme myös ajankohtaisesta tes-neuvottelusta ja tiedotimme liittoperheen yhteisistä tes-tavoitteista ja koordinaatiosta.

Pohjanmaa

Toimintamme Pohjanmaalla on perustunut SAK:n strategiaan. Aluetoimikunta on toiminut SAK:laisten ammattiliittojen yhteistyöelimenä, jonka toiminnan painopisteinä ovat ohjesäännön mukaan edunvalvonta- ja viranomaisyhteistyö, koulutus- ja tiedotustoiminta sekä sidosryhmäyhteistyö.

Pohjanmaan aluetoimikunta kokoontui aktiivisesti vuoden 2024 aikana.

Keski-Suomi

SAK:n Keski-Suomen aluetoimikunta kokousti säännöllisesti. #StopNyt -suurmielenosoitus järjestettiin 1.2.2024 Helsingissä Senaatintorilla. Keski-Suomesta lähti kymmenen bussia liikkeelle.

Työelämän pelisääntö luentoja on pidetty oppilaitoksissa alue- ja järjestöasiantuntijan toimesta.

Osana SAK:n Työelämän pelisäännöt -viikon toimia paikallisjärjestöt luovuttivat vetoomuksen työelämäpainotteisen perusopetuksen (TEPPO) aloittamiseksi kuntien/kaupunkien päättäjille tai sivistystoimelle. Keski-Suomessa asiaa on nostettu esille suoraa päättäjille.

Kaakkois-Suomi

SAK:n Kymen ja Etelä-Savon aluetoimikunnat kokoontuivat vuoden aikana säännöllisesti hybridikokouksin.

Kymen alueella PSKJ+AVI yhteistyössä järjestimme syksyllä perinteisen työsuojeluiltapäivä-webinaarin alueen aktiiveille teemalla stressinhallinta.

Työelämän pelisäännöt kulkivat tekemisessä mukana pitkin vuotta. Olimme mukana Kymen alueella esimerkiksi Kesäksi duuniin-messuilla ja Ohjaamon Kampus Pop-upeissa sekä kävimme pitämässä TY-PE-luentoja Kaakkois-Suomen ammatillisissa oppilaitoksissa sekä alueen maahanmuuttajille.

Osana SAK:n Työelämän pelisäännöt -viikon toimia paikallisjärjestöt luovuttivat vetoomuksen työelämäpainotteisen perusopetuksen (TEPPO) aloittamiseksi kuntien/kaupunkien päättäjille tai sivistystoimelle. Kaakkois-Suomen alueella Teppo-vetoomuksen luovuttivat Imatran, Lappeenrannan, Kouvolan sekä Kotkan paikallisjärjestöt.

Itä-Suomi

SAK:n Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan aluetoimikunnat kokoontuivat säännöllisesti vuoden aikana.

Toimintamme Itä-Suomessa on perustunut SAK:n strategiaan ja aluetoimikunta on toiminut SAK:laisten ammattiliittojen yhteistyöelimenä. Toiminnan painopisteinä ovat ohjesäännön mukaan edunvalvonta- ja viranomaisyhteistyö, koulutus- ja tiedotustoiminta sekä sidosryhmäyhteistyö.

Olimme mukana Työelämän pelisäännöt -kärjellä Kuopion Taitaja-kisoissa, joka on ammatillisen koulutuksen suurtaapahtuma. Työelämän pelisääntöjä on käyty avaamassa useasti vuoden aikana Itä-Suomen alueella ammatillisten oppilaitosten oppilaille.

Pohjois-Savossa PSKJ-yhteistyötä hoidetaan yhteistyöelin Kolikon kautta ja Pohjois-Karjalassa Nelistyksessä. Kumpikin yhteistyöelin järjestää muun muassa alueen aktiiveille ajankohtaisseminaareja ja toimii alueellisena palkansaajien edunvalvonnan keskustelualustana. Loppusyksystä 2024 pääsimme tutustumaan myös Yaran kaivokselle Siilinjärvelle.

Osana SAK:n Työelämän pelisäännöt -viikon toimia paikallisjärjestöt luovuttivat vetoamuksen työelämäpainotteisen perusopetuksen (TEPPO) aloittamiseksi kuntien/kaupunkien päättäjille tai sivistystoimelle. Itä-Suomen alueella Teppo-vetoamuksen luovutti Kuopion paikallisjärjestö.

Pohjois-Suomi

Pohjois-Suomen toiminta-alueen alkuvuotta väritti #PainavaSyy-kampanja, jonka yhteydessä järjestettyyn suurmielenosoitukseen järjestimme pohjoisesta myös kuljetuksen. Muutenkin kampanja näkyi pohjoisen alueella vahvasti ja järjestimme tukitilaisuuksia useilla paikkakunnilla.

Alueellisessa vaikuttamisessa pidimme esillä lakimuutosten aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia palkansaajille, joilla perustelimme muutostarpeita muun muassa työolupalinjauksiin. Lapin alueella poistui suurin osa rakennusalan ammattinimikkeistä saatavuusharkinnasta vapautuksen piiristä. Työtä tulee kuitenkin jatkaa edelleen.

Työelämän pelisäännöistä pidettiin luentoja ja ympäri aluetta niin yläkouluissa, ammattiopistoissa, lukioissa, koulutuskeskuksissa, ammattikorkeakouluissa kuin myös kotouttamisen parissa toimiville järjestöjen edustajille.

Syksyllä perinteisille Pohjois-Suomen ay-päiville Levillä osallistui yli sata SAK:laisten liittojen aktiivia. Tapahtuman yhteydessä järjestimme myös nuorten aluepäivät.

Aluevaikuttajakoulutukset

Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Suomen aluetoimikuntien jäsenille järjestettiin yhteinen aluevaikuttajakoulutus 19.–20.1.2024 Tampereella. Aiheena oli EU-vaalit ja niiden merkitys duunareille. Paikalla olivat ehdokkaana olevat Ville Merinen (sd.) ja Jouni Jussinniemi (vas.) sekä SAK:n kansainvälisten asioiden päällikkö Pekka Risteli.

Etelä-Suomen alueen (Uusimaa, Häme, Kymi, Etelä-Savo) aluevaikuttajakoulutukset järjestettiin Savonlinnassa ja Kotkassa. Kevään koulutuksessa aiheina olivat ajankohtaiset asiat huoltovarmuudesta, EU-vaaleista, ulkomaisesta työvoimasta sekä työluupamenettelystä. Joulukuun koulutuksessa aiheina olivat tes-kierros, paikallinen sopiminen, SAK:n organisaatiomuutos sekä alue- ja kuntavaalit.

Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueen yhteistapaamisessa marraskuussa Joensuussa aiheina olivat SAK:n organisaatiomuutos, tes-kierros ja aluetoimikuntatyöskentelyn palaute sekä kehittämisideat.

Alueelliset nuorten päivät

SAK:n nuorisotoiminnan mallin mukaisesti vuorovuosin järjestetään valtakunnallinen risteily ja alueelliset nuorten päivät.

Vuonna 2024 pidettiin alueellinen nuorten tapahtuma viidellä paikkakunnalla (Turku, Kuopio, Tampere, Heinola ja Levi Pohjoisen ay-päivien yhteydessä), jossa osallistujia oli yhteensä 102. Nuorten päivien ohjelmassa ajankohtaiseen työmarkkinatilanteeseen pureuduttiin SAK:n jäsenliittojen puheenjohtajien johdolla.

Tilaisuuksissa puhuttiin tulevista alue- ja kuntavaaleista, ammattiyhdistystoiminnasta maailmalla, työttömyydestä ja toki vietettiin yhdessä vapaa-aikaa yhteisen ohjelman ja ruokailun merkeissä. Osallistujapalautteet olivat todella positiivia ja nuorten päivät koettiin merkitykselliseksi ja tietoa tuottavaksi.

Nuorisopäivät Tampereella. Puhujana oli PAMin puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen.

Hanketoiminta

SAK, jäsenliitot ja TSL toteuttavat Hakaniemen hankeskeskuksen kautta hankkeita ulkopuolisella rahoituksella. Näillä hankkeilla on kehitetty ja pilotoitu monia tärkeitä toimia. Hankkeita toteutetaan eri puolilla Suomea yhdessä kumppaneiden kanssa.

Työpolkuohjaaja-valmennuspilotti Päijät-Hämeessä

Työelämä muuttuu vauhdilla, mutta yksi haaste säilyy: miten työ ja tekijät saadaan kohtaamaan tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti? Varsinkin moni erityistä tukea tarvitseva työntekijä jää työmarkkinoiden ulkopuolelle. Yhtenä ratkaisuna on työpolkuohjaus.

SSAK:n edustaja osallistui ohjausryhmän puheenjohtajana Työpolkuohjaaja – Silta työhön -hankkeeseen. Siinä rakennettiin Työpolkuohjaaja-toimintamalli sekä Työpolkuohjaaja-valmennus. Kyseessä on pilottihanke.

Työpolkuohjaajien tehtävä on olla maahanmuuttajien, nepsy-oireisten ja osatyökykyisten työntekijöiden sekä heidän työyhteisöjensä tukena.

Projektin aikana korostui, miten tärkeä merkitys työpolkuohjaajalla voi olla työnhakijan ja työyhteisön tukijana. Parhaimmillaan hän saa ihmiset tuntemaan itsensä hyväksytyksi, kuulluksi ja arvostetuksi osaksi työyhteisöä. Ohjaaja pystyy myös parantamaan monimuotoisuuden huomioimista työpaikalla: hän auttaa

yhteisöä tukemaan eri taustoista tulevia ja erilaisilla oppimistavoilla toimivia työyhteisön jäseniä.

Hanke toteutettiin ESR-osarahoituksella 1.3.2023–28.2.2025 Päijät-Hämeessä. Pää toteuttajana toimi Työväen Sivistysliitto ja osatoteuttajana LUT-yliopisto. Sidosryhmäkumppaneina toimivat Lahden kaupungin työllisyyspalvelut ja SAK, jotka osallistuivat myös hankkeen rahoittamiseen.

Ensimmäinen työpolkuohjaaja-valmennus järjestettiin syksyllä 2024, ja siihen osallistui 22 henkilöä.

SAK:n ruotsinkielinen toiminta

Vuoden aikana on järjestetty kaikkien liittojen ruotsinkielisille jäsenille tarkoitettut viikonloppukurssit Vaasassa 23.–24.3.24 ja Turussa 9.–10.3.24. Ruotsinkielinen seminaari järjestettiin Turussa 23.–24.11.24. Tapahtumiin osallistui noin 45 jäsentä Ahvenanmaalta, Pohjanmaalta, Turunmaalta ja Uudeltamaalta. Kursseilla käsiteltiin ajankohtaisia aiheita, muun muassa eläkeuudistusta, tekoälyä, lain säädännön muutoksia ja työmarkkinatilannetta. SAK:n ruotsinkielinen asiantuntijaryhmä kokoontui vuoden aikana viisi kertaa ja kokouksiin osallistui edustajia kuudesta SAK:n jäsenliitosta.

Under året har veckoslutskurser för alla förbundens svenskspråkiga medlemmar arrangerats i Vasa 23-24.3.24 och i Åbo 9.-10.3.24. Ett svenskt seminarium hölls i Åbo 23-24.11.24. Cirka 45 medlemmar från Åland, Österbotten, Åboland och Nyland deltog i evenemangen. Kurserna behandlade aktuella ämnen, bl.a. artificiell intelligens, pensionsreformen, lagstiftningsändringar och arbetsmarknadssituationen. FFC:s svenskspråkiga expertgrupp sammantvädde fem gånger under året och på mötena deltog representanter från sex medlemsförbund.

5.3

Kansainvälinen vaikuttaminen

Maailmalla puhuttiin Suomen tilanteesta

Ammattiliitot ympäri maailmaa tukivat vuonna 2024 SAK:ta ja kritisoivat Suomen hallituksen toimintaa. Eniten kansainvälistä ay-liikettä järkytti Suomen hallituksen suunnitteleminen muutosten jyrkkyys.

SAK sai yli 50 tuen osoitusta ammattiliitoilta ja -järjestöiltä sekä eri alojen ammattisihteeristöiltä ympäri maailmaa. Tukea on tullut Euroopan maiden lisäksi niin Afrikasta, Aasiasta kuin Etelä- ja Pohjois-Amerikasta. Kyseessä ovat niin sanotut solidaarisuuskirjeet, joita kansainvälisessä yhteistyössä käytetään tapana osoittaa tukea konfliktitilanteissa.

Yhteydenotot ovat olleet pääosin kirjeitä, mutta lisäksi monet ammattiliittojen ja kansainvälisten ay-järjestöjen johtajat ovat ottaneet kantaa työntekijöiden oikeuksien loukkaamiseen viestipalvelu X:ssä. Eniten kritisoidaan sitä, että hallitus tekee muutoksia neuvottelematta aidosti ay-liikkeen kanssa. Se on jyrkässä ristiriidassa siihen, minkälaisena maana Suomi on totuttu tuntemaan.

Kritiikkiä esittivät monet sellaiset ammattiliitot, joiden toimintamahdollisuudet omassa maassaan ovat heikot ja työntekijöiden asema huonolla tolalla. Muun muassa julkisten alojen ammattiliitto PIPSEA Filippii-

neiltä ja Malawilainen elintarvikealan työntekijöitä edustava ammattiliitto ovat lähettäneet tukikirjeen ja protestoivat muutoksia. Kansainvälinen kuljetusalan työntekijöitä edustava ITF osoittaa myös tukeaan. Turkkilainen merenkulkijoita edustava liitto TDS osoitti kirjeensä Suomen Turkin suurlähettiläälle.

Suomen hallituksen läpiviemät työlainsäädännön ja sosiaaliturvan heikennykset herättivät paljon huomiota myös eri maiden medioissa. SAK sai kymmeniä tiedusteluja, jotka antoivat mahdollisuuden avata Suomen tilannetta muun muassa lehtikirjoituksissa, televisiohaastatteluissa ja ay-liikkeen verkkoseminaareissa eri puolilla maailmaa. Mediatyhteydenottoja tuli esimerkiksi Yhdysvalloista, Ranskasta, Serbiasta, Itävalasta, Norjasta, Puolasta ja Hollannista. Muiden Pohjoismaiden tavoin hyvän työelämän malliesimerkinä pidetyn Suomen nopea muutos yllätti monet ja nosti Suomen tyyppiesimerkiksi siitä, mihin äärioikeiston vaalimenestys voi johtaa.

ILO kirjelmöi Suomen hallitukselle sen politiikasta

Kun Orpon-Purran hallitus valmisti lainsäädäntöä, jolla pyrittiin rajoittamaan merkittävällä tavalla työntekijöiden perus- ja ihmisoikeutena turvattua lakko-oikeutta, herätti se huomioita myös kansainvälisesti. Ammattiyhdistysliikkeen maailmanjärjestö ITUC reagoi Suomen hallituksen valmistelemiin ihmisoikeusloukkauksiin ja pyysi YK:n alaista kansainvälistä työjärjestöä ILOa puuttumaan Suomen hallituksen toimintaan. Pyynnön seurauksena Suomen työ- ja elinkeinoministeriölle osoitettiin ILO:n suora väliintulo (interventio), jonka perusteena olivat Suomen hallituksen ajamat työrauhalainsäädännön muutokset. Orpon-Purran hallitus osoitti täydellistä

STTK:n puheenjohtaja Antti Palola (vas.), ILO:n pääjohtajan Mr. Gilbert F. Houngbo ja SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta.

piittaamattomuutta Suomea koskevista kansainvälisistä sitoumuksista ja niiden valvontakäytännöstä. Válinpitámáttómyys kohdistui jopa YK:n alaiseen Kansainväliseen työjärjestö ILOon. Työjärjestön interventioista piittaamatta hallituspuolueiden enemmistö runnoi eduskunnassa lakko-oikeutta koskevan lakipaketin valmiiksi.

Suomen tilannetta kohtaan oli suurta huolta ja kiinnostusta myös ILOssa. SAK:n puheenjohtajalle järjestyi tapaamiset ja mahdollisuus keskustella Suomen tilanteesta ILO:n pääjohtajan Mr. Gilbert F. Houngbon ja ILO:n työntekijöiden toimiston (ACTRAV) johtajan Maria Helena Andren kanssa.

Suomi putosi globaalin työoikeusindeksin kärjestä

Suomen muuttunut tilanne noteerattiin myös ay-liikkeen maailmanjärjestö ITUCin vuosittaisessa ay-oikeusraportissa. Suomi putosi pois viisiportaisen indeksin parhaalta tasolta, jolla kaikki Pohjoismaat olivat tähän asti olleet raportin koko historian ajan.

Ay-liikkeen maailmanjärjestö ITUC:n nyt yhdeittäöista kertaa julkaisema Global Rights Index pohjautuu 97 indikaattoriin, jotka on johdettu Kansainvälisen työjärjestö ILO:n sopimuksista ja näihin liittyvästä oikeuskäytännöstä. Vuoden 2024 indeksi koskee huhtikuusta 2023 maaliskuuhun 2024 kestävää aikaväliä.

SAK toi esille Eurovaaliehdokkaiden näkemyksiä työntekijälle tärkeistä asioista

SAK teki töitä sen eteen, että Euroopan unionissa kuluneella vaalikaudella nähty työntekijöille myönteinen linja jatkuisi myös alkukesän eurovaalien jälkeen. Tapasimme eri puolueiden edustajia ja nostimme julkiseen keskusteluun puolueilta kysymiämme näkemyksiä työntekijöille tärkeistä asioista. Sosiaalisessa mediassa osoitimme päättyvän kauden äänestyskäytäytymiseen nojaten, että puolueissa todellakin on eroa.

Eurovaalien tulos oli työntekijänäkökulmas-ta pettymys. Euroopan parlamentin ja komission oikeistoenemmistöt vahvistuivat ja ohjasivat unionia keskittymään ennen muuta eurooppalaisten yritysten kilpailukykyyn ja sääntelyn purkuun. Työntekijöiden oikeuksien vahvistamisen sijaan tuleva kausi näytti lupaavan puolustuskamppailua.

Palkansaajan puolustivat yritys vastuudirektiiviä

Yritys vastuudirektiivin hyväksymistä käytiin tiukka väantö Ursula von der Layenin komission viime metreille saakka. Neuvosto ajoi komission esitykseen huomattavia heikennyksiä muun muassa Suomen tuella ja saikin niitä läpi. Suomi päätti kuitenkin olla äänestämättä EU:n yritys vastuudirektiivin puolesta,

vaikka se on aiemmin sitä nimenomaan EU-tasolla vaatinut. Palkansaajakeskusjärjestöt SAK, Akava ja STTK vetoavat voimakkaasti kansanedustajiin Suomen kannan muuttamiseksi yritys vastuudirektiiviä puoltavaksi. Toimimme myös tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa kampanjoiden yritys vastuulain puolesta muun muassa somessa.

Palkka- ja lapsityövoiman kitkemiseksi on ensiarvoisen tärkeää saada voimaan EU:ssa yritys vastuudirektiivi, joka asettaa suurille yrityksille velvollisuuden selvittää toimintaansa liittyvät haitalliset ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutukset sekä puuttua niihin. Direktiivin myötä yritysten aiheuttamien ihmisoikeusloukkausten uhreilla olisi paremmat mahdollisuudet saada oikeutta EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa. Tätä varten useissa maissa olisi välttämätöntä laajentaa kanne-oikeutta ja todisteiden esittämisvelvollisuutta, mitä Suomen hallitus vastustaa.

Yrityksille tulisi myös direktiivin mukaan velvollisuus laatia ja toteuttaa ilmastotoimia koskevat siirtymäsuunnitelmat, joilla niiden liiketoiminta saataisiin YK:n Pariisin ilmastopöimyksessä sovittujen ilmastotavoitteiden mukaiseksi.

SAK jatkoi aktiivisesti työtä hallituksen kannan kääntämiseksi aiheesta aina kesäkuuhun asti, jolloin direktiivi hyväksyttiin. Direktiivin kansallinen toimeenpano aloitettiin TEM:n työryhmässä syksyllä 2024.

Työntekijät jäivät paitsioon tiekarttojen valmistelussa

Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Osana Suomen energia- ja ilmastosuunnitelman toimeenpano Marinin hallituksen aikana laadittiin 14 toimialakoh- taista tiekarttaa vähähiilisyys- ja koordinaatio jatkui vuoden 2024. SAK on osallistunut työryhmään.

Toimialakohtaiset vähähiilisyystiekartat ovat yksi keino saada tarkempi käsitys siitä, mitä toimia hiili- neutraaliustavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan ja mil- laisia mahdollisuuksia tavoite luo. Tiekartat päivitettiin, koska toiminta- ja investointiympäristö on muuttunut rajusti viime vuosina muun muassa energiakriisistä ja Venäjän hyökkäyssodasta johtuen.

Tiekartoissa on tunnistettu myös osaavan työvoi- man saatavuuden merkitys päästövähennystoimien onnistumiselle. Useat toimialat ovat tiekarttoissaan hahmotelleet eri osaamistarpeita yleisellä tasolla. Tämä ei kuitenkaan riitä. Vihreän ja reilun siirtymän kannalta on vähintään yhtä tärkeää, että henkilöstöä koulutetaan jatkuvasti työn ohessa. Työntekijöillä on paras ymmärrys osaamisensa riittävydestä ja mah- dollisista päivitystarpeista. Olikin hyvä huomata, että ainakin työ- ja elinkeinoministeriössä arvioidaan, että vihreän siirtymän osaamistarpeen yksityiskohtaisem- malle kartoittamiselle on tarvetta.

Vähähiilitiekartat on toteutettu toimialalähtöisesti, jotta alan yritykset voivat sitoutua niihin. Työntekijät

ovat kuitenkin jääneet paitsioon tiekarttojen valmiste- lussa ja päivittämisessä. Vain Kaupan liitto antoi alansa ammattiliitto PAMille mahdollisuuden kommentoida tiekartan suunnitelmaluonnosta etukäteen. Jotta tiekarttojen toimeenpano onnistuu, on työnanta- jaliittojen lisättävä vuoropuhelua ammattiliittojen ja yritysten henkilöstöedustajien kanssa. Olisi tärkeää, että työntekijät kokevat oman työnsä tulevan huomi- oiduksi vihreässä siirtymässä ja että he myös itse ovat osa muutosprosessia.

Palkansaajakeskusjärjestöt järjestivät aiheesta seminaarin keväällä 2024, jossa Energiateollisuus, Tek- nologiateollisuus ja Kaupan ala esittelivät tiekarttansa ja työntekijäliittojen edustajat kommentoivat aihetta.

COP29-kokoksessa ei sopua oikeudenmukaisesta siirtymäohjelmasta

Pia Björkbacka oli Suomen virallisen delegaation pal- kansaajien edustaja YK:n COP29-ilmastokokouksessa. Kokous oli kokonaisuudessaan pettymys työntekijöille. Saavutettu sopimus on riittämätön vastaamaan ilmas- tokriisin kiireellisiin investointitarpeisiin.

Ilmastorahoitus sopimus on vaatimaton ja ilmaston- muutoksen hillintään kunnianhimoa tuovissa päätöksis- sä ei myöskään edetty. Työntekijöille tärkeässä oikeu- denmukaisen siirtymäohjelman täytäntöönpanossa ei saatu päätöstekstiä, mikä on suuri pettymys ilmas- tokriisin etulinjassa oleville työntekijöille ja yhteisöille. Valitettavasti myös ihmisoikeuksien huomioiminen

ilmastotoimissa jäi keskusteluissa täysin taka-alalle. Teollisuusmaat lupasivat toteuttaa vain 300 miljar- din dollarin lupauksen kehitysmaille vuoteen 2035 mennessä. Tämä toteutetaan käyttämällä useita eri rahoituslähteitä, kuten kehityspankkien lainoja ja yksi- tyistä rahoitusta. Vahvan sitoutumisen puute julkiseen, avustuksiin perustuvaan rahoitukseen pahentaa ilmas- tokriisiä ja jättää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat maat vaaraan velkaongelmien syvetessä.

Työntekijät ovat ilmastotoimien keskiössä ja silti heidät suljettiin neuvotteluissa jälleen kerran proses- sin ulkopuolelle. Erityisesti saarivaltioissa ja hauraissa maissa ihmiset kohtaavat ilmastonmuutoksen tuhoiset vaikutukset jo nyt.

Turvaa ja luottoa vihreään siirtymään tarvitsevat myös teollisuusmaiden työntekijät. Tehokkaita ilmas- totoimia ei voida toteuttaa reilusti, jos nykyiset ja tulevat työntekijät jäävät ilman lupausta hyvälaatuisista työpaikoista ja siirtymän aikaisesta turvasta. Ensi vuo- den ilmastokokouksessa Brasilian Belemissä oikeu- denmukaisesta siirtymäohjelmasta on saatava päätös, joka edistää työntekijöiden oikeuksien toteutumista ilmastotoimissa ja tunnistaa työntekijöiden keskeisen roolin vihreän siirtymän onnistumisessa.

5.5

Viestintä

SAK:n uusi ilme

SAK:ssa alkoi vuonna 2024 uusi strategiaaika ja SAK uusi myös ilmeensä sen myötä. SAK:n punainen logo pysyi samanlaisena, mutta värejä muokattiin hieman vaaleammaksi. Tarkoitus on, että uusien brändivärien vaaleampia sävyjä voi käyttää mustan tekstin kanssa ja tummimpia sävyjä valkoisen tekstin kanssa.

Kuvamaailmassa keskiössä on ihminen. Käytämme brändikuvissa voimakkaita mustavalkokuvia. Kuvissa näkyy työelämän ja työntekijöiden monimuotoisuus. Työntekijät esitellään oman työnsä ylpeinä asiantuntijoina sekä työelämän aktiivisina toimijoina.

SAK.fi-palvelun ja uutiskirjeiden uudistus

SAK:n edellinen verkkopalvelu-uudistus toteutettiin 2017, joten oli korkea aika uudistaa verkkopalvelun järjestelmä, toiminnallisuudet, ilme ja rakenne. Verkkopalvelu-uudistuksen yhteydessä uudistimme myös SAK:n uutiskirjeet.

Halusimme tehdä uudesta SAK.fi-palvelusta aikaisempaa palkitsevampaa sivuston, joka houkuttelee käyttäjiä syventymään sisältöihin ja jakamaan niitä eteenpäin. Tavoitteenamme oli tarjota moderni, houkutteleva ja saavutettava käyttökokemus eri päätelaitteilla. Myös hakukonenäkyvyyttä haluttiin parantaa entisestään.

Uudistuksen yhteydessä SAK.fi-palveluun lisättiin uusia toiminnallisuksia, muun muassa sisällön personointimahdollisuus, infografiikan dynaamisuus sekä integraatiot Työelämänpelisäännöt.fi-palveluun, Lausuntopalveluun ja SAK:laisten ammattiliittojen uutisvirtaan.

SAK.fi-palvelun rinnalla uudistimme myös SAK:n ilmettä. Muokkasimme värimaailmaa modernimmaksi ja saavutettavammaksi. Kuvamaailman uudistuksella halusimme korostaa duunariutta, joka on monimuotoista, monikasvoista, rautaisen ammattitaitoista ja konstailemattoman aitoa.

Työelämän ammattilaiset tutuiksi

SAK:n ammattiliittojen jäsenet ovat muun muassa lastenhoitajia, matkustamohenkilöstöä, linja-autonkuljettajia, tarjoilijoita, vartijoita, rakennustyöntekijöitä, paperiteollisuuden prosessinhoitajia, sähköasentajia ja tanssijoita. Aloitimme uudessa verkkopalvelussamme sarjan, jossa esittelemme näitä SAK:laisia ammattilaisia.

Työelämän ammattilaiset -sarjassa ammattiliittojen jäsenet kertovat omasta työstään ja miten he ovat alalle päätyneet. Lisäksi SAK:n some-kanavilla jaetaan videoita, joissa ammattilaiset esittelevät työpäiväänsä.

Vuonna 2024 sarjassa esiteltiin linja-autonkuljettaja, vartija, etähoitaja, prosessoija, videokuvaaja ja elintarviketyöntekijä. Sarjaa jatketaan myös vuonna 2025. Tavoitteenamme on esitellä vähintään yksi ammattilainen jokaisesta SAK:n jäsenliitosta.

Uutiskirje ajassa kiinni

SAK:n uutiskirje kertoo työelämän ja työmarkkinoiden ajankohtaisista tapahtumista ja trendeistä. Joka toinen viikko ilmestyvässä kirjeessä nostamme esiin luottamismiesten ja työsuojeluvaltuutettujen tekemää työtä, kerromme työelämän lainsäädännön muutoksista ja esittelemme SAK:n työelämää luotaavien tutkimusten tuloksia. Avaamme myös sosiaaliturvan muutosten vaikutuksia SAK:laisiin työntekijöihin ja työttömiin.

Vuoden aikana ilmestyi 20 uutiskirjettä. Lisäksi lähetimme neljä uutiskirje-ekstraa, joissa käsitelimme SAK:n ja sen jäsenliittojen #PainavaSyy -toimintaa.

Uutiskirjeiden avausprosentit ovat olleet korkeita läpi vuoden, ja kirjeen tilausmäärä on kasvanut tasaisesti. Lukijoitamme kiinnostivat erityisesti #PainavaSyy -toimenpiteet ja artikkelit, joissa käsiteltelimme hallituksen työelämän heikennyksiä ja sosiaaliturvan leikkauksia. Vuodesta toiseen kirjeen hittituote on listaus vuodenvaihteen muutoksista.

TILAA ►

Tilaa uutiskirje osoitteesta
www.sak.fi/uutiskirje

Löntagarens nyhetsbrev

I Löntagarens nyhetsbrev berättar vi vad som händer i arbetslivet och på arbetsmarknaden. Vi intervjuar förtroendeman och arbetarskyddsfullmäktige samt berättar om aktuella lagändringar och forskningsresultat. Vårt svenskspråkiga nyhetsbrev har utkommit 21 gånger under året.

BESTÄLL ►

Beställ nyhetsbrevet på adressen
www.sak.fi/sv/nyhetsbrev

Suosituin sivu

Lista ammattiliittojen toimista

Luetuin ruotsinkielinen uutinen

[sak.fi/sv/amnen/nyheter/vi-krossar-myter-201-pastaenden-som-felaktigt-anvands-for-att-motivera-forsamringarna-i-arbetslivet](https://www.sak.fi/sv/amnen/nyheter/vi-krossar-myter-201-pastaenden-som-felaktigt-anvands-for-att-motivera-forsamringarna-i-arbetslivet)

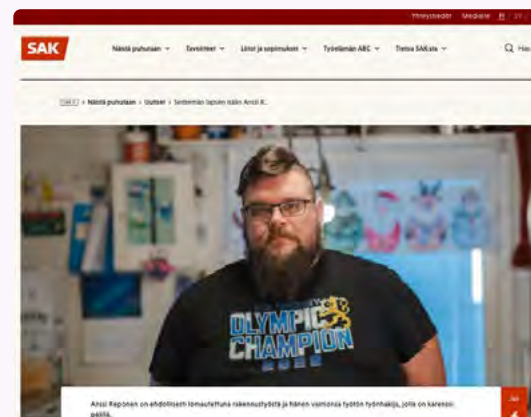
www.sak.fi/sv/aktuellt/nyheter/andringar-vid-arsskiftet-ett-nytt-omstallningsskydd-personer-over-55-ar-lattare-arbetslosa-att-studera-och-hjalp-med-elutgifterna

Luetuin uutinen

**Seitsemän lapsen isään Anssi Reposeen osuvat
kerralla kaikki ansiopäivärahan leikkaukset (16.2.2024)**

sak.fi/ajankohtaista/uutiset/seitseman-lapsen-isaan-anssi-reposeen-osuvat-kerralla-kaikki-ansioipaivarahan-leikkaukset-2

UTWENT 1812024030

Seitsemän lapsen isään Anssi Reposeen osuvat kerralla kaikki ansiopäivärahan leikkaukset

*Jos puhutaan, että pidetään puhtaiden puolia, niin sinun voisi myös pitää sen munia kussa
Sen voin pitää olla selkärivissä ihmisselästä"

Qima-jida Saamalaana anjira **Asi Rapasa** kintira ni raka

– Mediji on seitsmehen laista, joista kuusi alkaa kotoaan. Kuusi tenni-kärtti poikkeaa – sinä saa meikkejä kaikkien saranoita reivata päältäsi. Joulu on tuikka. Rahaa ei ole tullut muuttiin. Kyllä se muuttii sinä verttä. Rakkosten taruun.

Räpönen on etukäteen kartoittanut rakennustyöstä ja hänen vaimonsa työtön työnhakija, ja on kertonut päältä. Vanhempieni eni työstä jättävän työttömyyden näkökulma on vain yksi näkökulma. Samoin aikaa haittaa suunnitella vielä lisää leikkauksia, josta useampiakin kohtaus suoraan. Nämäkin viikot on "vähänkin".

Luetuin blogikirjoitus

Tuuli Glantz: Hallitus leikkaa seuraavaksi työkyvyttömiltä (11.6.2024)

sak.fi/blogit/hallitus-leikkaa-seuraavaksi-tyokyvyyttomilta-2

Työelämänpelisäännöt.fi

Sivuston katselukerrat

212 754

(+2 % edelliseen vuoteen verrattuna)

Liitot.fi

Sivuston katselukerrat

30 926

(-21 % edelliseen vuoteen verrattuna)

X (Twitter)

Seuraajia

9 412

Kasvua

+ 4 %

edelliseen vuoteen verrattuna

Suosituin sivu

Työsuhteen päättyminen

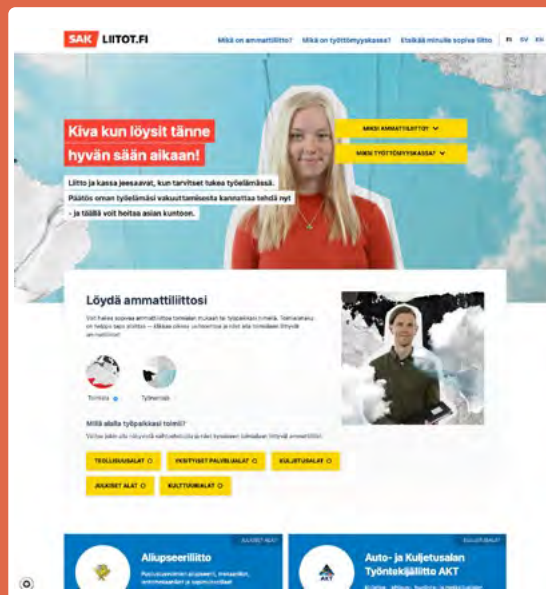
 tyoelamanpelisaannot.fi/fi/tyosuhteen-paattyminen

Suosituimmat kielet

1. suomi	5. ukraina	9. puola
2. englanti	6. arabia	10. tagalog
3. ruotsi	7. turkki	
4. venäjä	8. farsi	

Yhteydenotot Liitot.fi-palvelun kautta
201 (-26 % edelliseen vuoteen verrattuna)

Tavoittavin twiitti

Julkaistu 10.3.2024 Näyttökerrat 404 364

 x.com/duunarit/status/1766738475452092881

HENKILÖKOHTAISTA

Petteri, olisiko meidän aika jo sopia?

Tiedän, että oot huolissasi työllisyyden ja julkisen talouden tasapainon kehityksestä. Luulen, että sä puolestasi ymmärrät mun huolen työelämäkehityksien ja sosiaaliturvan leikkauksien vaikutuksista tavallisten ihmisten elämään.

Oon kuullut, ettei Jyrri, Juho ja Mikael halua meidän pääsevän sopuun. Mut ei anneta niiden määräällä. Ne kirjoitti sun to-do-listalle meille ikäviä juttuja, joilla ei oo vaikutusta työllisyyteen tai julkiseen talouteen. Eiks ne vois jättää tekemättä? Ja löydettäiskö me pehmenystä muihinkin työntekijöiden kannalta ankarin toimin? Soltaisten eteen oon valmis tulemaan vastaan reippaasti yli puolen välin. Oikeesti.

Kohtuullista kompromissia ja nopeata sovintoa toivoen,

ystäväsi Jarkko

P.S. Rimpauta. Lupaan vastata.

Instagram

Seuraajia

3 215

Kasvua
+ 34 %

edelliseen vuoteen
verrattuna

LinkedIn

Seuraajia

1200

Kasvua
+ 20 %

edelliseen vuoteen
verrattuna

Facebook

Sivun tykkääjiä

12 059

Kasvua
+ 22 %

edelliseen vuoteen
verrattuna

Tavoittavin Instagram-julkaisu

Julkaistu 22.11.2024 Näyttökerrat 13 023

www.instagram.com/p/CyvZqNKtZZR/

Tavoittavin Instagram-tarina

Julkaistu 3.11.2024 Näyttökerrat 6 699

www.instagram.com/p/CyvZqNKtZZR/

Tavoittavin Instagram-kela

Julkaistu 30.1.2024 Toistokerrat 7 745

instagram.com/reel/C2vCtQJNKG_/

Tavoittavin LinkedIn-julkaisu

Julkaistu 27.8.2024 Näyttökerrat 931

Löntagarenin Facebook-filin tykkääjät

547

+1 % edelliseen
vuoteen verrattuna

Tavoittavin Facebook-julkaisu

Julkaistu 18.2.2024 Orgaaniset näyttökerrat 180 775

facebook.com/watch/?v=936652604523295

6

Vastuullinen SAK

SAK palkitsi vappuna vuoden 2024 alueelliset duunarit

SAK palkitsi vappuna 2024 13 työntekijää eri puolilla Suomea.

Valinnat vuoden alueellisiksi duunareiksi ovat tehneet SAK:n aluetoimikuntien jäsenet. Valinnan kriteerinä on, että henkilö on luotettava työtoveri, joka omalla toiminnallaan tuo mukanaan uutta ja raikasta asennetta työyhteisöön.

Vuoden duunarin ei tarvitse olla aktiivinen kokoustaja, vaan pikemminkin henkilö, joka puhuu työelämäasioista työyhteisössä, mutta myös sen ulkopuolella. Hän on ammatistaan ylpeä ja tuo sen myös esille. Palkinnot jaettiin pääsääntöisesti alueellisissa vapputapahtumissa.

Vuoden 2024 vuoden duunarit alueittain

- Autokorikorjaaja Aleksi Mastosalo (Uusimaa)
- Tuotantotyöntekijä Ville Virtanen (Varsinais-Suomi)
- Lihamestari Riikka Salminen (Satakunta)
- Liikuntapaikkamestari Timo Laine (Pirkanmaa)
- Työnjärjestelijä Kati Rantasalo (Häme)
- Alueellinen pääluottamusmies Hanna-Marina Kojo (Kymenlaakso)
- Työsuojeluvaltuutettu Jouko Immonen (Etelä-Savo)
- Osastovastaava Minna Ropponen-Korhonen (Pohjois-Savo)
- Muottihuoltaja Matti Varis (Pohjois-Karjala)
- Metallityöntekijä Seija Forssell (Keski-Suomi)
- Myyjä Johanna Harjunpää (Pohjanmaa)
- Kokki Johannes Djupsjöbacka (Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu)
- Laitoshuoltaja Sami Korkiakoski (Lappi)

Tatu Alari ja Roosa Raute palkittiin Duunari-stipendillä

Duunari-stipendi myönnetään vuosittain kahdelle yhteiskunnassa aktiivisesti toimivalle duunarihenkeä osoittavalle nuorelle. Stipendillä SAK haluaa nostaa ammatillisen osaamisen arvostusta.

24-vuotias Tatu Alari on työskennellyt kolmisen vuotta vanginvartijana Turun vankilassa. Alari on Van-
kilavirkailijain liiton jäsen ja aktiivi. Hän tekee TikTokiin
nimellä Liitonmies lyhytvideoita ammattiyhdistys- ja
yhteiskunnallisista aiheista. Yhtenä pontimena videoihin
on toiminut hallituksen hallitusohjelma.

24-vuotias Roosa Rauteella on takana kolme vuota
työuraa. Hän ajaa Onnibussilla pitkän linjan matkoja.
Hän kuuluu Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliittoon
AKT:hen ja toimii aktiivisesti omassa ammattiosastos-
saan. Hän on työpaikkansa varatyösuojeluvaltuutettu.
Raute osallistui aktiivisesti SAK:laisten ammattiliittojen
yhteiseen Painava syy -kampanjaan viime talvena. Kam-
panjalla vastustettiin hallituksen sosiaaliturvan leikkauk-
sia ja työntekijöiden asemaan kohdistuvia heikennyksiä.

Tarja Perolainen palkittiin vuoden opona

Tarja Perolainen työskentelee Saksy Ammatti-instituutti lisäkin opona Parkanossa ja Hämeenkyrössä. Ohjattavanaan hänellä on yli 400 opiskelijaa kahdeksalta eri ammattialalta.

Palkitsemisperusteluissa nousi esiin Perolaisen siteet oppilaitoksen ulkopuoliseen työelämään. Perolainen puhuu innolla myös valtakunnallista huomiota saaneesta Parkanon mallista. Siinä seudun ammatillinen oppilaitos, lukio, kaupunki ja työvoimapulasta huolestuneet yritykset mieltivät yhdessä toisen asteen opintojen kehittämistä. Yksi yhteistyön hedelmä on yrityksissä järjestettävät vanhempainillat 8.–9.-luokkalaисille ja heidän vanhemmilleen.

Vuoden opo -palkinnon valintaraadissa ovat mukana Suomen opinto-ohjaajat ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja Nuorten yrittäjyys ja talous NYT.

Vuonna 2024 kulttuuriapurahaa 18 hakijalle

SAK:n Kulttuurirahasto on jakanut vuoden 2024 apurahoja yhteensä 14 100 euroa 18 hakijalle, jotka edustavat 10 eri ammattiliittoa. SAK:n Kulttuurirahaston apurahoja voivat hakea SAK:laisten ammattiliittojen jäsenet sekä työryhmät. Tukea voi saada vain kerran.

SAK:n Kulttuurirahasto kuuluu Kansan Sivistysrahaston (KSR) säätiöön. KSR:n toiminnan tarkoituksena on tukea apurahoin ja tunnustuspalkinnoin yhteiskunnallisesti suuntautunutta kulttuuri- ja sivistystyötä, tutkimusta, opiskelua ja valistustoimintaa.

- **Pitkänen Satu**, JHL, Pori
Puvustajan toiminnan avustus
- **Joutsen Juuso**, JHL, Helsinki
Häpeää käsittelevän maalauskokonaisuuden toteuttaminen
- **Maharjan Rupak**, PAM, Helsinki
Videokuvauskurssi ja kameran hankinta dokumenttikuvausta varten Nepaliin
- **Plastic Tears**, Helsinki
Yhtyeemme tulevan albumin äänitys ja tuotantokulut
- **Rytkönen Peppi**, PAM, Helsinki
Ompeluharrastuksen tukeminen
- **Nikkilä Mia**, PAM, Forssa
Näyttelyiden järjestäminen/osallistuminen ja oheistoiminnan kehittäminen
- **Melartin Jukka**, Paperiliitto, Rautjärvi
Sävellystyö, studiokustannukset
- **Hartelin Jussi**, PAU, Helsinki
Taiteellinen työskentely julkaisun parissa
- **Haapavaara Sami**, Rakennusliitto, Porvoo
Valokuvakirja rakennuksilta
- **Hellström Ari**, Rakennusliitto, Pyhtää
Hääkunto 2024
- **Puranen Antti**, RAU, Helsinki
Kuusamon luontokuvauskurssit
- **Törmälä Juho**, SEL, Helsinki
Tietokone videopelituotantoon
- **Meyer-Rochow Yamuna Naomi**, Suomen muusikkojen liitto, Helsinki
Taiteelliseen työskentelyyn ja taidenäyttelyyn
- **Forss Jarmo**, Teollisuusliitto, Janakkala
Entisöinti
- **Heinäkangas Tanja**, Teollisuusliitto, Jämsä
Keramiikka harrastukseen avustusta
- **Nurmela Hannu**, Teollisuusliitto, Rauma
Kielten opiskelu kansalaisopistossa
- **Kerola Manu**, Teollisuusliitto, Kokkola
Näyttely Rosson Pohjanmaa – silloin ja nyt
- **Vasen Kaista -verkkolehden toimitus**, Tampere
Vasen Kaista -verkkolehden toimituksen koulutus

Tapahtumia

Pride

SAK osallistui Pride-tapahtumiin Helsingissä, Tampereella ja Oulussa.

Edellisten vuosien tapaan olimme Helsinki Pride -tapahtuman virallinen kumppani. Tapahtuman teema oli rauha ja toivo.

Järjestimme Helsinki Pride -viikolla yhdessä Akavan ja STTK:n kanssa työelämä tapahtuman, johon saimme yli sata osallistujaa. "Sateenkaari-ihmisten ääni kuuluviin työpaikoilla" -tapahtumassa korostui monimuotoisuuden merkitys työyhteisöissä.

Keskustelussa nostimme esille joillekin työpaikoille perustetut sateenkaariverkostot, joilla on iso merkitys seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien työntekijöiden vertaistukiyhteisöinä ja turvasatamina. Myös johdon roolia korostettiin: ilman aktiivista monimuotoisuuden johtamista organisaatioiden kilpailukyky käänsii. Rekrytoinnissa tulisi arvostaa erilaisia taustoja.

Keskustelijoina Helsingin tapahtumassa olivat työelämävaikuttaja ja BoltWorksin tuotepäällikkö Juho Salmi, Monimuotoiset perheet -verkoston työelämän erityisasiantuntija Tiina-Emilia Kaunisto, Kelan sateenkaariverkoston Saara Salonen sekä Setan koulutus-

asiantuntija Venla Suutari. Keskustelun veti Palvelualojen ammattiliitto PAMin yhteiskuntasuhteista vastaava Elin Blomqvist-Valtonen.

Kaikki kolme palkansaajien keskusjärjestöjen puheenjohtajaa olivat mukana Helsingin Pride-kulkueessa. Kulkueeseen osallistui yhteensä noin 100 000 henkilöä. SAK on ollut mukana Helsinki Pridessa jo vuodesta 2009 lähtien. Vuonna 2024 osallistuimme myös Tampereen Manse Priden ja Oulun Priden kulkueisiin.

Maaailma Kylässä -festivaalit

Festivaalit järjestettiin Helsingin Suvilahdessa 25.–26.5.2024. Festivaalien teemana vuonna 2024 oli rohkeus. Suvilahden alueella oli tänäkin vuonna mukana runsaasti erilaisia järjestöjä, monipuolista ohjelmaa, joka sisälsi musiikkia, taidetta, ruokaa ja ajatuksia herättäviä keskusteluja. Messupisteellämme esittelimme festivaalikävijöille SAK:n Työelämän pelisäännöt -palvelua sekä eurovaalitavoitteita.

Tulevaisuus tänään

SAK järjesti jo kahdeksatta kertaa Tulevaisuus tänään -tapahtuman lauantaina 5.10.2024. Tällä kertaa tapahtumassa tavoittelimme maailman parasta työelämää ja loimme katsauksen alkavaan työmarkkinakierrokseen.

Keskusteluihin osallistuivat muun muassa europarlamentaarikot Li Andersson ja Eero Heinäluoma, Kuhmon kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Tuomas Kettunen, Turun apulaispormestari Mirka Muukkonen, kansanedustaja Miapetra Kumpula-Natri sekä ammattiliittojen puheenjohtajia.

Tapahtuman avasivat koomikot Eeva Vekki ja Johannes Mollberg ja keskusteluja luotsasivat Laura Friman ja Sami Turunen.

Helsingin Pikku-Finlandiassa järjestettyä Tulevaisuus tänään -tapahtumaa seurasi paikan päällä noin 400 osallistujaa. Tapahtumaa oli mahdollista seurata myös YouTubeissa.

Nuorten tukena Yrityskylissä ja Duunikoutsissa

SAK on ollut tukemassa nuorten työelämäosaamista Yrityskylissä sekä Duunikoutsi-sivustolla sekä -soveluksessa. Yhteistyön kautta lapset ja nuoret ympäri Suomea ovat tutustuneet työelämän pelisääntöihin ja kasvattaneet tietojaan työelämästä.

TAT Yrityskylä on kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten suunnattu oppimiskokonaisuus. Yrityskylä Ala-koulun ja Yrityskylä Yläkoulun oppimiskokonaisuudet käsittelevät työelämään, talouteen, yrittäjyyteen ja yhteiskuntaan liittyviä teemoja. Yrityskylä on toiminut vuodesta 2010 lähtien ja tähän mennessä Yrityskylän oppimiskokonaisuuteen on osallistunut yli puoli miljoonaa oppilasta. Yhteistyön kautta SAK tavoitti vuonna 2024 kuudesluokkalaisten oppilaita 59 210 ja yhdeksäsluokkalaisten oppilaita 54 969. Opettajia ja opoja tavoitimme tätä kautta 3028.

Kuudesluokkalaisten tehtävänä Yrityskylässä on vastata työelämän pelisäännöt -visaan, jossa on kahdeksan kysymystä muun muassa työajasta ja turvallisuudesta. Tehtävät on suunniteltu ikätason mukaisiksi. Yhdeksäsluokkalaisten toimivat Yrityskylässä johtoryhmänä. He suunnittelivat kesätyöntekijöitä varten yrityksen toimintamallin, pohtivat muun muassa perehdyttämistä ja sitä, millainen yritys he haluavat olla ensimmäiseen kesätyöpaikkaan tulevalle nuorelle.

Duunikoutsi on 13–25-vuotiaille nuorille suunnattu maksuton mobiilisovellus, joka toimii sekä sovel-

luskaupasta hankittuna että selainversiona osoitteessa www.duunikoutsi.fi. Duunikoutsi sisältää kaiken, mitä nuoren tarvitsee tietää työelämästä: vinkit työnhakuun, askeleet työnhakuprosessiin, välineet työhaastatteluun valmistautumiseen, kannustavia testejä, työelämän pelisääntöjä ja inspiroivia uravideoita.

Tekemällä Duunikoutsin osaamisprofiiliin nuorelle muodostuu valmiiksi täytetty CV-malli. SAK on tuonut Duunikoutsin valmennuskokonaisuuksiin sisältöä muun muassa työelämän oikeuksista ja velvollisuuksista. Lisäksi Duunikoutsissa tutustutaan ammattiliittoihin ja käyttäjä voi selvittää, mihin ammattiliittoon hänen kannattaisi liittyä. Duunikoutsilla oli vuonna 2024 yhteensä 12 427 käyttäjää, jotka suorittivat yhteensä 172 652 haastetta. CV-koneesta ladattiin valmiita CV-malleja 5681 kappaletta.

Uutta Työelämän pelisäännöt -palvelussa

Vuonna 2024 Työelämän pelisäännöt materiaaliin tuli uutena tuotteena pelikortit. TYPE-kortit ovat pelikorttipakka, jonka kanssa voi testata tietämystä työelämän termeistä. Työelämätiedon opetusta tukeva pelikorttipakka auttaa ottamaan haltuun 52 työelämätermiä.

Vuonna 2024 vierailimme puhumassa työelämän pelisäännöistä niin yläkouluissa, ammatillisissa oppilaitoksissa niin perustutkintojen kuin tutkintoon valmistavien ryhmien kanssa, maahanmuuttajien parissa, nuorten työpajoilla sekä lukioissa. Osa luennoista on järjestetty myös etäyhteyksin. Samalla olemme tavoittaneet runsaasti henkilökuntaa sekä oppilaitoksista, kunnista että järjestöistä. Työelämän pelisäännöt teemaviikolla seminaariin osallistui yli 100 henkilöä.

SAK on laajentanut Työelämän pelisäännöt -opassarjaansa kolmella uudella kielellä. Uudet kielet ovat pohjoissaame, inarinsaame ja koltansaame, ja ne julkaistiin saamelaisten kansallispäivän yhteydessä 6. helmikuuta. Saamen kielten jälkeen Työelämän pelisäännöt on saatavilla 26 kielellä. Saamenkieliset sisällöt on lisätty Työelämänpelisäännöt.fi-palvelun kielivalikkoon. Laajempi työelämäkokonaisuus on saatavilla suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi ja ukrainaksi. Painettuja oppaita voivat tilata maksutta esimerkiksi opettajat ja opot. Oppilaitokset sekä erilaiset nuoria ja maahan muuttaneita työssään palvelevat organisaatiot hyödyntävät verkkopalvelua myös opetusmateriaalina ja neuvonnan tietolähteenä.

Saamelaiskäräjien puheenjohtaja Pirita Näkkäläjärvi vieraili SAK:ssa ja sai kotiin viemiseksi tuoreen saamenkielisen Työelämän pelisäännöt.

Sijoituksia reiluun työhön

SAK hakee sijoituskohteita, joiden arvoperusta on yhteneväinen ammattiyhdistysliikkeen oman eettisen arvoperustan kanssa. SAK pyrkii kohdentamaan sijoitukset maihin ja yrityksiin, jotka kunnioittavat ihmisoikeuksia, ILO:n kolmikantaisesti vahvistamia työelämän perusoikeuksia sekä huomioivat toimintansa aiheuttamat ympäristövaikutukset. SAK suosii sijoituksia sijoituskohteisiin, jotka edistävät toiminnallaan aktiivisesti vähähiilistä ja ilmastokestävää kehitystä.

Sijoitusstrategiaamme kuuluu pitkäjänteisyys, suurten riskien kaihtaminen, sijoitusten turvallinen hajauttaminen sekä riittävän maksuvalmiuden turvaava jatkuva likviditeetti. Tavoitteellisella ja vastuullisella sijoittamisella on suuri merkitys SAK:n varsinaisen toiminnan rahoittamisessa ja toimintamme jatkumisen varmistamisessa.

TOIMINTAKULUT

13,4 M€

Henkilöstö on SAK:n tärkein voimavara. henkilöstökulujen osuus kokonaiskuluista

7,2 M€

55 %

Vaikuttamis-, edunvalvonta-, viestintä- ja järjestötyöhön käytetty summa

4,3 M€

Jäsenmaksutuloja kertyi

8,2 M€

Varsinaisen toiminnan kuluista

61,2 %

rahoitettiin jäsenmaksutuotoilla.

TASE

71,1 M€

Josta sijoitusomaisuutta

69,4 M€

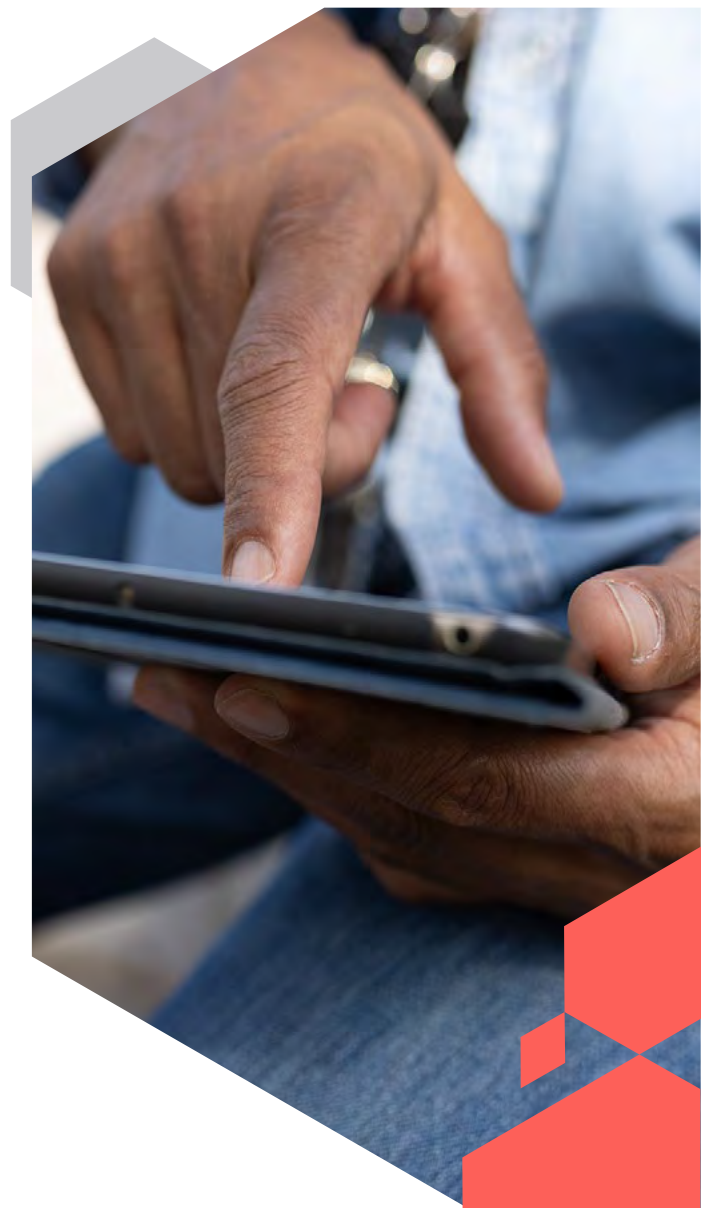
SAK:n sijoitukset tuottivat vuonna 2024

5,1 %

Sijoitusten pitkän aikavälin tuotto 7,9 prosenttia.

Vahva tase tuo vakautta epävarmoina aikoina.

Toimintapääoma väheni tilikauden alijäämällä eli 1,2 miljoonalla eurolla.

SAK

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

Pitkäsillanranta 3
PL 157, 00531 Helsinki

sak@sak.fi

@SAKSuomen-
AmmattiliittojenKeskusjarjesto

@Lontagaren

@sak_ffc

SAKtuubi

TikTok @sakliitot

BlueSky @sak.fi

www.sak.fi